

UNDERVEIS

Kirkeblad for Det evangelisk-lutherske kirkesamfunn 4-2017

DELK

*Velsignet
julehøytid!*

Min Bibelhelt
Side 15

E.R.

6/7

Er det bare
lutheranere
som blir frelst?

20

Om Forsonings-
utvalgets
arbeid

36

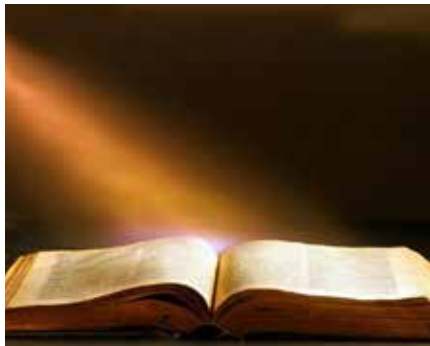
Det er
melding til deg
i jule-evangeliet

4-5

Kan tro gjøre oss syke?

Av Arne Austad

8-9

Sola scriptura

Av Ulf Asp

10-11

Hjertebarn eller smertebarn

Av Bjarne Kvam

Fra innholdet

- 03** Ledere
- 05** DIAKONI - Kirkens troverdighet
- 07** 500-års jubileet feiret i Granly kirke
- 12** Julprest med julebok
- 13** Fra bibeloversetterens verksted
- 14** ANDAKT – Det lyser i stille grender ...
- 15** Min Bibelhelt III
- 16** "Ikke la oss være i fred!"
- 17** Hva er ekte haugianisme?
- 18** Møtelisten
- 20** Det ryktes et brev ...
- 21** Nei betyr nei!
- 22** Hvorfor er luthersk tro fortsatt relevant?
- 23** DELKs Strategiplan 2018 – 2021
- 24** Øysteins søndagsskoleshow en suksess
- 25** Barnas side – fra Søndagsskolen
- 26** Rik bibelbruk
- 26** Bondal-side
- 28** Sahirana?
- 29** Intervju med Tore Slettvik på DELK-kontoret
- 30** Nyheter fra DELK
- 31** Sebaot – ungdomskoret på Moe
- 32** Nyheter fra DELK
- 34** Slekters gang | Gaver til DELK | Julemesser 2017
- 35** DELKs adresser og kontaktpersoner

UNDERVEIS er et informasjonsblad som skal fremme sunn åndelig utvikling, liv og vekst.

Bladet utgis av Det evangelisk-lutherske kirkesamfunn med fire nummer pr. år.

34. årgang.

Opplag 2 200 eksemplarer.

Bladet er trykket på et miljøvennlig og svanemerket papir.

Gjengivelse tillatt med kildehenvisning.

Bladet finansieres med gaver.

www.delk.no – delk@delk.no

**Ansvarlig redaktør
Tilsynsmann Rolf Ekenes**

Kontortelefon: 33 35 93 51

Mobiltelefon: 900 91 562

rolf.ekenes@delk.no

I redaksjonen:

Erling Rantrud

Telefon: 916 42 047

erling.rantrud@delk.no

Jostein Bendiksen

Telefon: 916 93 952

jostein@toppidrettsgymnaset.no

Red. sekr. – design & layout

Tormod Fredriksen, TEIE it-com

Telefon: 916 93 078

tofredr@online.no

Trykk

Nordby Grafisk AS, Larvik

Forsiden

Illustrasjon: Erling Rantrud

Distribusjon

DELK-kontoret

Tlf.: 33 35 93 50

underveis.abonnement@delk.no

Økonomi

Det evangelisk-lutherske kirkesamfunn

Åslyvn. 19, 3170 Sem

delk@delk.no

Konto-nr.: 3000 27 13949

ISSN: 0809-229x

Lurt å være luthersk?

-Er det lurt å være luthersk? Måten å spørre på er ikke akkurat min tilnærming til temaet; litt mer ungdommers stil. Og det var akkurat det noen ungdommer spurte meg om forleden. De utdypet det: Hvorfor er du egentlig lutheraner?

Jeg måtte ta en tenkepause. For meg og mange liketroende er det å være lutheraner ganske selvfølgelig. Jeg er født inn i en massiv luthersk sammenheng. Det er i hvert fall det første svaret.

Men så mener jeg jo at det i tillegg er noen andre sterke grunner som gjør at jeg i dag takker Gud og ikke bare mine foreldre for at jeg er lutheraner. Jeg skal nevne tre.

Den første må uten tvil bli reformasjonens og Martins store oppdagelse: Rettferdiggjørelse ved tro alene. Det er en ufattelig frihet som ligger i denne bibelske oppdagelsen. Den er så uendelig mye mer enn teologisk tørr teori, den er vibrende hverdag. Min egen evne til å skyve mine fortrinn og min fortrefelighet foran meg i møte med Gud svikter aldri: – Se her, Gud; dette er da vel bra, en fromhet og bibellesning og nestekjærlighet som du vel

må være imponert av? Eller motsatt: Hva slags interesse har Gud av meg som er en så utrolig dårlig kristen? Det veksler mellom hybris og mismot. Så skyves jeg stadig på nytt tilbake til dette: Jeg er rettferdig i Guds øyne bare på grunn av én ting: troen på ham som døde og oppsto for meg. Kanskje den største kilde til lettelse, glede og frihet jeg har i mitt kristenliv.

Derneft vil jeg nevne læren om simul iustus et peccator – samtidig rettferdig og synder. Dette uttrykket nevner Luther så tidlig som i 1515. Det rommer et av troens dype paradokser: I troen på Jesus står jeg for Gud som ren og rettferdig og fullt ut hellig. På samme tid er jeg fullt og helt en synder, i mine tanker, ord og handlinger. Det er bibelsk lære Luther sammenfatter i dette uttrykket; både Fil 3,9 og Rom 7,15 er med. Denne tilsynelatende selvmotsigelse er en utrolig trøst ikke minst når synden plager: Husk, din synd er ikke hele sannheten om deg. I troen på Jesus er du på samme tid hellig og ren for Gud.

Som nr. tre burde jeg nevnt skjelningen mellom lov og evangelium i Skriften. Eller læren om de to

Foto: Boe Johannes Hermansen

regimenter. Eller noen av de andre sentrale lutherske satsene. Men jeg avslutter med noe annet. Luther ble en gang spurt: Hva ville du gjort om du visste at dommedag kom i morgen? Han svarte: Da ville jeg gå ut og plante et epletre.

De lærde strides om det var Luther som sa det. Tradisjonelt blir han tillagt utsagnet. Og han kunne utvilsomt ha sagt det. Uansett – det er til innvortes bruk i all sin praktfulle, spenningsfylte natur.

Lurt å være lutheraner? Vet ikke. Jeg er det uansett – i glede og takknemlighet.

#Metoo

For en del år siden ble det kjent at menn hadde begått seksuelle overgrep mot kvinner i kristne miljøer. Dette førte til at flere av de store kristne organisasjonene gikk sammen om tydelige retningslinjer for behandling av seksuelle overgrep. Hensikten var å sikre at de som kom med sine vonde historier ble tatt på alvor, og at ansvaret ble plassert på rett sted.

DELK fikk for noen år siden koble seg på og ta i bruk disse retningslinjene. De danner i dag basis for det arbeidet som Koordineringsutvalget ved seksuelle overgrep – KSO – gjør på dette området i vårt kirkesamfunn. Retningslinjene ligger ute på våre nettsider.

Den senere tiden har mange stått fram i media og fortalt om overgrep og krenkelser i ulike sammenhenger. #MeToo-kampanjen har vist at altfor mange opplever seksuelle krenkelser og trakasseringer i sin jobbsammenheng. Dessverre er ikke kristne miljøer noe unntak. Kampanjen har vist at også overtramp som enkelte kaller små, som seksuelt ladede kommentarer eller uakseptabel berøring, kan få stor og negativ betydning for den utsatte.

Vi vil at det i DELK skal være nulltoleranse for krenkende adferd av denne typen blant ansatte, tillitsvalgte eller frivillige medarbeidere. Vår kirke skal være et trygt sted å være for alle. Derfor ønsker vi at

de som har negative erfaringer på dette området skal komme til oss med dem. Vi har tydelige retningslinjer for å håndtere slike hendelser. Alle parterets rettssikkerhet skal ivaretas, også i overgrepssaker. Men ingen som har blitt utsatt for denne eller annen type maktmisbruk i vår sammenheng, skal få høre at de kan skade Guds rikes sak ved å fortelle om det. Tvert imot.

I tillegg til retningslinjene har vi også noe som trumfer alt: Guds ord og kristen etikk som veileder for det gode liv i alle situasjoner – også på dette området.

Kan tro gjøre oss syke?

Noen ord til selverkjennelse for kristne menigheter

Arne Austad deltok på DELK-skolenes personalkonferanse på Tjøme for noen uker siden. Mer enn 170 deltakere hørte Austad foredra over temaet "Påvirkning med respekt". Denne artikkelen bygger delvis på foredraget.

Av Arne Austad

Min bakgrunn for å skrive om dette tema er mangeårig arbeid som psykiater ved Modum Bad Klinikken på Vikersund. Denne klinikken er en privat institusjon, organisert som en ideell stiftelse. Stiftelsen er økumenisk og diakonal. Verdigrunnlaget er forankret i det kristne menneskesyn. Sykehuset ble grunnlagt av psykiateren Gordon Johnsen i 1957 som en psykiatrisk klinikk. På samme område ligger Institutt for Sjelesorg, Dr. Einar Lundbys stiftelse, som ble oppført på 1970-tallet som en forlengelse av dr. Lundby's Kristne Hvilehjem på Solborg i Jevnaker.

Vitabehandlingen ved Modum Bad

Gjennom årene har mange av klinikens pasienter søkt om behandling for psykiske problemer som er knyttet til deres kristne livssyn, enten som en avgjørende ressurs for å mestre livets utfordringer og lidelser, eller som et konfliktområde hvor deres trospåvirkning fra kirke og/eller kristne menigheter har vært en medvirkende faktor til psykiske problemer. Fra 1998 ble det nedsatt en tverrfaglig prosjektgruppe, kalt *Vitaprojektet*, bestående av teolog og sjelesørger Leif Gunnar Engedal,

senere professor i religionspsykologi ved Menighetsfakultetet, Gry Stålsett, spesialpsykolog, og undertegnede som er psykiater.

Prosjektgruppens mandat var å utvikle et kvalifisert behandlingstilbud som adresserer religiøse og eksistensielle temaer direkte i terapien og bidra til kompetanseheving, teoriutvikling og forskning innen klinisk religionspsykologi. Vi utviklet en behandlingsgruppe, kalt *Vitagruppen*, som nå er organisert under depresjonsavdelingen.

Hvilke pasienter søker til Vitagruppen ved Modum Bad?

- Mange har kristen bakgrunn.
- Noen vil ha med seg troen inn i terapien.
- Mange har vanskelige og ambivalente følelser til Gud og tro.
- Noen har gått skuffet bort og meldt seg ut av et trossamfunn.
- Noen har vært utsatt for åndelige overgrep i kristne trossamfunn.
- Andre har eksistensiell tematikk uten noen religiøs tilknytning.
- Et siste håp når all annen psykiatrisk behandling ikke har ført fram.
- Når tryggheten er truet av brutte relasjoner og alvorlig sykdom, og fastlåste sorgreaksjoner ved sykdom og død.

En viktig erfaring gjennom Vitabehandlingen er at vi, gjennom pasientenes fortellinger og troshistorie, får innblikk i usunne former for kristen forkynnelse, kristen påvirkning og kristne trosmiljøer. Dette har fått stort mediafokus de siste årene etter at flere «avhoppere» fra kristne menigheter og sekter har stått fram og fortalt sin historie. Noen bruker

ord som «åndelige overgrep» og «brent tro». Flere av oss, med erfaring fra Vitabehandlingen, har beskrevet noen trekk ved kristne ledere, forkynnere og menigheter som kan ha ført til usunn trospåvirkning.

Hva kjennetegner usunne trossamfunn?

Det kan være en religiøs minoritet som mener de har den eneste rette sannheten. De har ofte et sort/ hvitt verdensbilde der gruppen er utvalgt og alt utenfor er ondt og må bekjempes. Slike lukkede menigheter tillater ikke spørsmål ved trossystemene; tvil er et onde som må bekjempes. De har lite rom for avvikende meninger og adferd. Menigheten utsettes for et sterkt konformitetspress. Det finnes menigheter som har klare reaksjoner ved utmeldinger, og regler for hvordan medlemmer skal forholde seg til medlemmer som har valgt å forlate menigheten.

Oppsummert kan man si at en usunn tro kjennetegnes ved:

- Autoritære metoder
- Krever blind lydighet og underkastelse
- Fordømmelse og skyldstempling
- Innebygde trusler i kristen oppdragelse og forkynnelse
- Syndstempling av normale følelser som kan påføre barn og unge skam og indre konflikter
- Nedvurdering
- Skambeleggende atferd
- Utstøting

Hva er religiøse overgrep?

Religiøse overgrep refererer til *psykologisk manipulasjon* og skade påført en person ved hjelp av læresetninger eller

doktriner. Dette er begått av medlemmer av samme trossamfunn, og inkluderer bruk av religiøs autoritet overfor en annen person for å kontrollere og dominere den andre. Det innebærer ofte å overkjøre følelser og meninger hos den andre uten hensyn til konsekvensene for den andres liv og åndelige velvære. Det er hyppigst rettet mot barn og unge eller følelsesmessig sårbare voksne, og motivasjoner bak slike overgrep varierer. Selv velmenende religiøse overgrep kan ha langsiktige psykologiske konsekvenser og forårsake intens angst for temaer barn ble advart mot, eller langvarig depresjon. En alvorlig konsekvens kan være sterk skamfølelse som kan vedvare i voksen alder, selv for de som har forlatt sin kristne tro og menighetstilknytning.

Kan tro gjøre oss syke?

- Når det spilles på frykt og skremsler for å få barn og unge til å omvende seg. Jeg har møtt flere voksne pasienter som har fått varige angstlidelser etter skremsler med helvete i barne- og ungdomsår.
- Autoritær forkynnelse i et ensrettet menighetsmiljø.
- Negativt gudsbilde med en krevende, nådeløs Gud.
- Religiøs praksis som stimulerer til en rigid tro som ikke tåler spørsmål eller tvil.
- Høye krav, perfektjonisme, leve opp til et idealbilde, "aldri god nok for Gud". Fører ofte til skam og mindreverdsfølelse.
- Åndelige overgrep ved manipulerende bruk av åndelig språk og åpenbaringer/profetiske budskap.

Det er særlig alvorlig når en leder, forkynner eller sjelesørger trenger seg inn i «det innerste rom» og utgir seg for å tale på vegne av Gud gjennom påberopelse av spesielle åpenbaringer.

Mange går inn i en altoppslukende tjeneste i god tro, og kan bli grovt utnyttet. Den rammede kan sitte igjen med et forvrengt gudsbilde og en skadet eller ødelagt tro, det som noen utbrytere har kalt «brent tro». Det kan føre til identitetstap, angst og alvorlig depresjon.

Skam og skyld

Nyere kunnskap om skammens dramatiske psykologiske makt, særlig i kombinasjon med religiøs forkynnelse, gjør dette feltet sentralt for psykologien. *I menigheter med hovedvekt på synd* kan forkynnelsen ha hatt en fordømmende bakside som kan ha ført til undertrykking eller kriminalisering av følelser. Forbudte følelser oppleves i stedet som skyldfølelse. Det er viktig å sondre mellom skam og skyld.

Skam går på den du *er*, som menneske, og får den skamfulle til å føle at «jeg er feil». Skam underminerer selvfølelsen. Skyld går på handlinger som innebærer å gjøre urett mot et annet menneske. Sunn syndsforkynnelse må fremheve det felles menneskelige, at vi alle lever under syndens betingelser. Noe i oss alle er delt, splittet og ødelagt. Dette erfarer alle mennesker.

Kirken bør snakke sant om livet.

Arne Austad

Arne Austad, lege, spesialist i psykiatri. Overlege og veileder bl.a ved Modum Bad i en årrekke. Han er nå pensjonist.

DIAKONI

Kirkens troverdighet

Diakonikonferansen 2017 gikk av stabelen i Trondheim og hadde temaet «Adjø solidaritet?».

På 500-årsdagen for reformasjonen ble diakoner utfordret på spørsmålet om hvordan vi skaper solidaritet og fellesskap i en ny tid.

Gjennom flere foredrag ble viktige temaer belyst. Er solidaritetstanken vår under press, eller har den gått ut på dato? Er viljen til å dele blitt mindre og nasjonalismen voksende? Hva er de negative sidene ved å leve i et velferdssamfunn som vårt?

Solidaritetstanken er på ingen måte fremmed for den kristne kirke. Det finnes mange eksempler på at kirken fra tidlige tider var opptatt av mennesker som i særlig grad trengte å bli sett, også de som ikke tilhørte menighetene. Kirken ble et sted å komme til for folk i nød eller i en vanskelig livssituasjon. Kirken ble et sted å søke ly for de som trengte beskyttelse. Jesus viste med sitt tydelige eksempel at han hadde et blikk for det skjøre, sårbare, svake og ødelagte i livet til mennesker han møtte. Det er hans eksempel og forbilde til oss.

Senere har kirkens arbeid lagt grunnlaget for mye av det arbeidet som i vårt samfunn er rettet mot de som faller utenfor. Kirken, ideelle organisasjoner og det offentlige har sammen lagt grunnlaget for at alle skal ha et sted å komme til med sine liv. Og mange frivillige gjør en viktig innsats i arbeid rettet mot menneskers ulike behov.

Kirken blir målt etter om den på onsdag gjør det den forkynner på søndag, sa en av foreleserne på konferansen. Og her er kirkens diakoni viktig. Diakoni kan handle om kirkens troverdighet. Vi må vise i handling det vi forkynner i ord. «Se hvor de elsker hverandre», ble det sagt om de kristne i de første menighetene. Den kristne moral og etikk krever en solidaritet som er knyttet til selve de personlige, gode handlingene. Vår oppgave er å være kirke i vår tid, å dele Guds ord, i ord og handling, med de menneskene som lever sammen med oss. Til familie, venner, naboer, til de som flykter, de som sulter. Og oppdraget om å nå mennesker med evangeliet strekker seg enda lenger.

Kirkens budskap om nestekjærlighet er viktig i et samfunn som fokuserer mer og mer på individets behov, rettigheter og frihet. Derfor må kirken våge å bygge broer til nærmiljø og samfunn og være en aktør for å holde solidaritetstanken levende.

Av Elisabeth Fehn Olsen

Er det bare lutheranere som blir frelst?

Av Jan Gossner

Vi feirer den evangeliske reformasjonen ved Luther, og vi gjør det med rette. Vi kan være stolte av vår lutheranske arv, men vi må unngå overmot og dømmesynke.

En vei til frelse

"Det finnes ikke frelse i noen annen, for under himmelen er det ikke gitt menneskene noe annet navn som vi kan bli frelst ved". Apg 4,12

Dette er svaret, også for lutheranere. Det bør føre til takknemlighet og ydmykhet. Dommen hører Herren til.

Det ene nødvendige – å bli frelst

"Mine søsken, jeg ønsker av hjertet og ber til Gud at de må bli frelst". Rom 10,1. Kjenner du dette hjertelaget? Kjenner du denne nøden for folks frelse? Vi kan lære av Paulus å balansere nidkjærhet og skjønnsomhet. Det har vi ikke alltid gjort. Jeg spurte en mann på en buss en gang: – Har du fred med Gud? Han svarte: – Jeg visste ikke at vi var i krig en gang. Da skjønte jeg at jeg måtte begynne et annet sted. Reformasjonens svar: Du kan finne en nådig Gud, er ikke der folk er i dag. De lurar på om

Gud finnes i det hele tatt. Vi må gå veien sammen med dem, som Jesus gjorde med Emmausvandrerne. Etter hvert kan vi lære dem å stille de spørsmålene som fører dem til frelsens vei.

Er det få som blir frelst?

Da var det en som spurte: «Herre, er det få som blir frelst?» Han sa til dem: «Kjemp for å komme inn gjennom den trange døren! For jeg sier dere: Mange skal forsøke å komme inn, men ikke klare det. Fra øst og vest og fra nord og sør skal mennesker komme og sitte til bords i Guds rike. Da skal noen som er de siste, bli de første, og noen som er de første, bli de siste. Luk 13,23.

Hva sier Jesus til de som spør? Er det ikke omtrent som han sier: Vær ikke så opptatt av om det er mange eller få, men kjemp selv for å komme inn og bli frelst! Den syndige sikkerhet var noe Luther talte sterkt mot. Hans siste ord var: Vi er tiggere, det er sant!

Hva er frelse?

Dere var en gang døde på grunn av misgjerningene og syndene deres. Dere levde i dem på den nåværende verdens vis og lot dere lede av herskeren i himmelrommet, den ånd som nå er virksom i de ulydige. Ja, vi levde alle en gang som de. Vi fulgte lystene i vårt eget kjøtt og blod og lot oss lede av det og av våre egne tanker. Vi var av naturen vredens barn, vi som de andre. Men Gud er rik på barmhjertighet. Fordi han elsket oss med så stor en kjærlighet, gjorde han oss levende med Kristus, vi som var døde på grunn av våre misgjerninger. Av nåde er dere frelst. Ef 2,1-5.

Hva vil Gud?

.. han som vil at alle mennesker skal bli frelst og lære sannheten å kjenne. 1 Tim 2, 4.

Guds frelsesvilje gjelder alle mennesker. Den lange frelseshistorien går helt fra Abraham til Kristus og omfatter alle folkeslag. *I deg skal alle slekter på jorden velsignes. 1 Mos 12,3.* Det sies også på pinsedagen: *Men hver den som påkaller Herrens navn, skal bli frelst. Apg 2,21.* Er det bare lutheranere som blir frelst? Svaret gir seg vel selv.

Vårt forhold til andre kristne

På det individuelle plan: Vær menneskelig og åpen, ikke mistenksom eller preget av frykt. Kjærligheten driver frykten ut, 1 Joh 4,18, men det er også sant at frykten driver kjærligheten ut.

Vi skal være *"sannheten tro, i kjærlighet"*. Ef 4,15. Det finnes *"sannhetsløse kjærlighetsapostler"*, og det finnes *"kjærlighetsløse sannhetsapostler"*. Du får finne ut hvilken grøft du heller mot ...

Vårt forhold til andre kirkesamfunn

Den lutherske bekjennelse er økumenisk. Det er tilstrekkelig at vi er enige om Ordets forkynnelse og sakramentenes forvaltning. Men det er ikke nødvendig å være enig om form, tradisjon, ordninger og skikker. Lever vi opp til reformatorenes sentrale åpenhet? En gammel rettesnor er slik:

Fasthet i det sentrale
Frihet i det perifere
Kjærlighet i alt

Et eksempel på grensesetting

Frikirken hadde en samarbeidsavtale med DnK klar, "To kirker – én tro" i 2006.

500-års jubileet feiret i Granly kirke

Men DnK "ødela" den på grunn av vedtaket om å likestille to syn på samkjønnet ekteskap. I norsk kirkeliv går skillelinjene på gudsbildet og bibeltroskapen. Trenger vi frelse? Er Bibelen regel og rettesnor for både lære og liv? Det er en tid for å holde fast og holde ut! Bibelens lære og etikk har fremtiden for seg, se 2 Tim 3.

Lutheranere trenger vinger

Vi har tradisjonelt vært gode på læren og på å ta vare på våre medlemmer. Hvis vi skal vokse, må det være en balanse mellom trygghet og utfordring. Vi trenger bevegelse. I pietismens fødeby Halle står det på byens trikker nå i reformasjonsåret: Halle setter Luther i bevegelse. Bevegelsen kommer med de to vingene *diakoni og misjon*.

En diakonal katekisme i Titusbrevet

Tit 2,14. *For Kristus ga seg selv for oss for å løse oss ut fra all urett og rens oss så vi kan være hans eget folk, som med iver gjør gode gjerninger. Dette skal du forkynne, og med myndighet skal du formane og vise til rette. La ingen se ned på deg! Se også Tit 3,8-9.*

Det store bildet – misjonsblikket

Gal 3,13 *Men Kristus kjøpte oss fri fra lovens forbannelse da han kom under forbannelse for vår skyld. Slik skulle Abrahams velsignelse komme til folkeslagene i Kristus Jesus, så vi ved troen skulle få Ånden som det var gitt løfte om.*

Åp 7,9 *Deretter så jeg en skare så stor at ingen kunne telle den, av alle nasjoner og stammer, folk og tungemål. De sto foran tronen og Lammet, kledd i hvite kapper, med palmegreiner i hendene.*

Er det bare lutheranere som omtales her?

Utfordring til DELK (og andre lutheranere)

- Driv mer med diakoni og misjon, dere som har så solid teologi.
- Nordmenn forstår lettere det diakonale enn det pastorale språket.
- Se den hvite høst i Norge! Mange over 60 har fremdeles sin barnetro.
- Den som tar den store eldrebølgen vil få en stor høst (og mange testamentariske gaver).
- Hvem kan du være en nærmeste for før døden?

Til slutt:

Tit 3,14 *Også våre egne folk må lære å gjøre gode gjerninger og hjelpe der det trengs, så deres liv ikke skal være uten frukt.*

Behov i dagens Norge:

- Naboer som bryr seg om de som bor der
- Vennefamilier for innvandrere
- Fosterhjem
- Støtte for aleneforeldre

Jan Gossner

er pensjonist og pastor i Oslo søndre Frikirke. Han er tidligere rektor på Diakonihøgskolen og NLA Stafeldtsgate.

Artikkelen er et utdrag av talen Jan Gossner holdt på St. Hans-stevnet på Gjennestad i juni 2017.

– En novemberkveld i 1483 ble en gutt født i gruvebyen Eisleben i Tyskland. Han ble en helt avgjørende person for kirken. Omtrent slik innledet David Gjerp (bildet) sin tale under 500-års markeringen av Reformasjonsjubileet i Granly kirke 31. oktober.

– Martin Luther viste seg å være rett person på rett plass og til rett tid. Han gikk på latinskolen da han vokste opp, gikk i kloster da han var 22, ble professor da han var 29, og var 34 da slo opp tesene på kirkedøren i Wittenberg. Da han døde i 1546, var han 63 år gammel, fortsatte David Gjerp.

Men Martin var langt fra den første. Fra sen-middelalderen var det flere som hadde varslet at en reformasjon var nødvendig. Blant dem var John Wickliffe, professor i Oxford, og Jan Hus, tsjekkisk teolog og forfatter. Han ble brent på bålet 6. juli 1415.

Jan Hus kamp ble 100 år senere tatt opp igjen med Martin Luthers teser på kirkedøren i Wittenberg.

I talen nevnte David Gjerp fire grunnleggende begreper:

- Kristus alene
- Troen alene
- Nåden alene
- Skriften alene

LUTHER-MONOLOG

Deretter holdt David Gjerp en Luther-monolog som var både interessant og lærerik, og som ga tilhørerne et verdifullt innblikk i historien som førte til at Martin Luther i april 1521 ble innkalt til Riksdagen i Worms i den hensikt å få ham til å tilbakekalle alt han hadde skrevet.

– På et stort bord lå alle mine bøker, fortalte Martin.

– Tilbakekaller du alle dine bøker? ble han spurt.

Etter å ha tenkt seg godt om svarte Martin: – Med mindre noen kan overbevise meg om at jeg har tatt feil, kan jeg ikke tilbakekalle noe. Her står jeg og kan ikke annet. Gud hjelpe meg!

Opptak av både David Gjerps foredrag og Luther-monolog kan høres eller lastes ned fra DELKs nettsider.

Tekst og foto: TFR

Sola scriptura

Av Ulf Asp

Fra en tale på Ryen

1. oktober 2017.

Sola scriptura. Joh 5,37-47

Her hører vi hva Jesus sier om hva Guds ord er for noe. Vi kan lese det, høre det – og gjennom det høre Guds røst. Guds stemme! Noe personlig fra Gud til deg/oss. Og det på en sånn måte at Guds ord blir boende, værende i oss. Blir veldig hjemme i oss. Fornyer livet.. gjør hjertet glad.. Så vi lever med Guds kjærlighet – i oss! (Her snakker han til folk som ikke har Guds kjærlighet i seg). Kunnskap og respekt for Skriften har de. Men: Dere tror jo ikke Moses! De overså poenget, det kjærlighets-skapende, levendegjørende sentrum. Hjertene lukket – og døra stengt.

Når Jesus var der, rett foran dem – var han den alt i Skriften pekte på. (Folk slått av undring, mange bare måtte kom seg fram til ham, en gammel mann var helt rolig for å dø når han hadde sett ham!)

Gjennom Skriften kommer Jesus til oss. Og når han er der, kan vi komme -og 'få liv'.

Hva skjer gjennom Skriften? Vi ser nærmere på det.

Det store underliggende spørsmålet – Gud? Hva eller hvem er det? Hva vil Han oss? For noen er bare tanken på Gud full av usikkerhet. Hva vet vi? «Jo mer vi ba til Gud, jo verre gikk det!» sa en her en dag der det var store kriser i familien.

Oftest går tanken på en gud inn i ett av to spor: – Der fornuften snakker høyest, intellektet, beviset. Gud? Uinteressant! Tror du på det greiene der? – Det andre der psykologien snakker høyest: Joda det er høyst menneskelig å ha

behov for å tro på noe utenfor seg selv. Noe religiøst er der i oss!

Til dette har den kristne kirken sagt: Hverken den menneskelige fornuft, eller vår mer religiøse side, er noen kilde til kunnskap om Gud og hans vilje. Den sanne Gud må med nødvendighet åpenbare seg for oss. Ellers blir det bare en gud vi former i vårt ønskebilde.

En Gud som ikke er annet enn forlen-gelse av våre drømmer, våre behov – for trygghet f.eks. Min Gud er ikke sann!

Gud har åpenbart seg for oss. Nedslaget av denne åpenbaring er i den Hel-lige Skrift. Åpner vi oss for dette, kommer paradoksene mot oss. Det som ikke går opp for vår tanke. Om Gud: det ene guddommelige vesen er tre personer. At Gud har skapt alt av intet. Om Jesus Kristus: sann Gud og sant menneske. At i Kristus er et menneske samtidig helt rettferdig og synder.

Sola scriptura! Et kampprop gjennom reformasjonen. I århundrer hadde den

romersk katolske kirke gjort sine kirkelige tradisjoner og trospraksiser til noe som rent faktisk ble overordnet Skriften. Bl.a gjennom pavens veldige autoritet. Luther ippetsetter kirken for dens u-bibelske læresetninger og tradisjoner/praksiser. Og ble på sin side truet med å bli utstøtt fra kirken hvis han ikke tilbakekalte.

"Hvis jeg ikke blir beseiret ved Skriftens vitnesbyrd eller ved åpenbare fornuftsargumenter – for jeg tror verken på paven eller på konsilene alene – så forblir jeg beseiret ved de skriftsteder jeg har anført, og min samvittighet forblir fanget i Guds Ord. Jeg verken kan eller vil tilbakekalle noe.

Ikke et angrep på tradisjoner, gudstjenesteformer, symboler. Jfr: *Er ikke det noe katolsk?* Men mot tradisjoner som motsier Bibelen eller kommer med noe i tillegg som utgis for å være fra Gud.

DELK-historien: Vi hevdet dette, men samtidig fikk tradisjonen, det andre, en absolutt karakter. Presten i det løfte han avga: samme lydighet mot kirkens ordninger som mot Skriften. Endret.

Bibelen erklærer seg selv for å være inspirert av Gud, innåndet, og autoritet. **2. Tim 3,16.**

Skriften alene – Kilde og norm. Guds ord er den eneste autoritet for den kristne tro og liv. Dette for å unngå at det subjektive og at noens personlige mening skal styre oss.

Det korteste svaret i Pontoppidan: Skal Bibelen være vår eneste sikre og fullkomne rettesnor for tro og liv? JA.

Hva gjør vi med de mer følsomme spørsmål?:

Om skilsmisse gjengifte. Likekjønnet samliv.

Preste-/eldstetjeneste – avhengig av kjønn?

Gave til å tale i tunger, profetere, gjelder det?

Er det to utganger på livet? Evig fortapelse?

En Gud som krever blodig offer for å tilgi?

Vi hører på det som virker fornuftig og rimelig. Den sanne kirke vet én vei å gå: hva sier Skriften? Det betyr ikke at vi ble hardtslående – trenger å lytte en stund, lytte på nytt. Lytte sammen.

Luther mot Erasmus. Erasmus var den store humanist og skribent fra Rotterdam. Eldre enn Luther. Tilhørte Europas intel-

lektuelle elite. Ga ut oldtidens klassikere, kirkefedrene og de store grekere og romere på originalspråkene. Og den første trykte utgave av NT på gresk.

Luther tok den umiddelbart i bruk da han foreleste over Romerbrevet. Begge var kritiske til det kirkelige hierarki. Grunnspråket og kirkefedrene måtte være det sentrale for den nyorientering som nå fant sted. Til kildene! Mye likt her.

Men, så gikk de inn på et veldig viktig og brennbart spørsmål for ethvert menneske: frelsen, et samarbeidsprosjekt, tross alt? Gud gjorde noe og mennesket gjorde sitt. Her hadde Luther gjennom sin personlige krise fått øye på hva som faktisk stod om dette i NT – vi FÅR! Guds rettferdighet.

Erasmus støttet likevel Luther når han ble bannlyst. Men kunne ikke støtte ham i den radikale nådeteologien. Til slutt tok han dette opp mot Luther. For å nyansere. Vi må jo kunne oppfylle budene og formaningene – ellers blir det meningsløst å komme med dem! En fornuftig bibeltolking for fornuftige mennesker. En sak må ses fra flere sider. Her svarer Luther med boken **Om den trellbundne vilje**. Og redegjør for at Skriften er klar. Og ikke ved at den først og fremst er troslære, men er en tekstsamling som omskaper leseren. Gjennom det Kristus-budskap som er kjernen i alt i Skriften. Ved at ordet virker, har virkekraft, fører det til bekjennelse.

Men hva skal den gjøre som enda ikke tror at Skriften er Guds ord? Forsøke å adlyde ordet og la det få virke i hjertet. Da vil han snart merke at Ordet har en overnaturlig og guddommelige kraft, liv og ånd – til å opplyse, overbevise, oppmuntre, trøste og straffe samvittigheten. Pontoppidan.

Tanker vi selv har gjort oss om hva som er rimelig og fornuftig, våre fordømmer – gjør at vi ofte ikke får med oss det som sies. Særlig dette at vi erstatter den bibelske lære om det Gud gjør, med våre tanker om at vi skal gjøre vårt beste, og så at Gud i sin godhet da sikkert tilgir. Mennesket er alltid den mottagende, Gud den givende. Luther binder den troendes tanke til bibelteksten.

Men det skal være en ordentlig og saklig fortolkning av teksten, og teksten skal forstås ut fra den sammenheng den står i. Og kjernen og sentrum er alltid Kristus

og hans oppstandelse.

Knut Alfsvåg, teologiprofessor og Luther-kjenner, sier noe interessant her: **Her er fallhøyden for Luther stor. Det skal bare én tekst til som lærer noe annet enn det Luther ser som Bibelens kjerne og sentrum, så er hans prosjekt ødelagt, det stemmer ikke. En slik tekst har så langt ikke meldt seg!**

Vanlig oppfatning i dag: Bibelen er en samling ulike kilder. Som kan studeres på vanlige historiske premisser. At den er en enhetlig åpenbaring er borte. Som regel har det ikke skjedd slik det står eller blitt sagt slik det er gjengitt. «Det kan jo tenkes at noe av det som står, kan være noe Jesus faktisk har sagt»

Urkirken har gitt oss en arv for alle tider og for alle folk. Bibelen oversettes og gjøres tilgjengelig.

Ikke noe skal legges til eller trekkes fra det guddommelige ord. Uutømmelig er det og bestandig nytt. Noen ganger taust, gåtefullt og uten forbindelse til min virkelighet – men plutselig oppstår en ny situasjon og det ord som virket dødt i går, blir levende i dag. I dette ordet fortsetter Jesus sin vandring på denne jord. Vekker tro, åpenbarer sin hemmelighet.

Forkynn rent – ikke oppblandet med noe annet. Kommer Guds tale fram i det du hører? Eller noe predikanten synes?

Meditere – lesningen og bønner henger sammen. Glemmer aldri en forelesning – Rom 8 – her bør dere ta stolen, snu den fra bordet – legg bibelen på den og gå på kne. Så er det ingen fordømmelse for den som er i Kristus Jesus. Bibelmeditasjon – om du ikke vet helt – bevar nysgjerrigheten!

Bibelundervisning – mat å få, det er til å vokse på.

Individuelt. Men også – vi/dere – det skaper en kropp av oss – i all vår forskjellighet. Det fører oss videre som menighet sammen med Kristus.

Dette er dagen for å spørre: Hva slags forhold har jeg egentlig til Guds ord? Gjennom det kommer Kristus til deg. *Forny livet – gjør hjertet glad – dømmer i samvittigheten.*

Er du med?

Hjertebarn eller smertebarn?

Utfordringar ved å driva kristne skular

Av Bjarne Kvam

Eg er oppmoda til å skriva nokre av dei tankane eg la fram på rådsmøtet til DELK. Tilsynsmannen sende meg nokre spørsmål og problemstillingar på førehand, så eg vel å la desse spørsmåla, slik eg formulerte dei, danna utgangspunktet for nokre refleksjonar. Det er prisverdig at DELK reiser desse spørsmåla, men eg vil gjerne presisera at problemstillingane er ikkje særmerkte for DELK sine skular. Dei gjeld alle kristne friskular. Eg set spørsmåla i kursiv, på bokmål, så ser ein lettare kva som er mine ord i nynorsk drakt.

Hva gjør våre skoler til kristne skoler?
Ein kristen skule er ein skule der ein vertikal Gudsdimensjon kallar lærar og elev til ansvar i møte med ein horisontal nestedimensjon og i forvaltning av ei mangfaldig, men sårbar jord.¹ Dette er grunnstrukturar i Bibelen, difor må Guds ord lyda og lærast gjennom pedagogisk arbeid. Så er det ei sanning at å læra kan vi formidla gjennom orda våre, men *læra å halda*, slik Jesus byd oss i misjonsbefalinga, skjer gjennom liva våre.

Hvordan håndterer vi at enkelte skoler får en altfor stor andel elever med særskilte behov, men hvor de vanskelig kan si nei til inntak?

Dersom ein skule døyr pga. for mange «verdige trengende», så er det ein salig dødsårsak. Det viser at vi er på den banehalvdelen der Jesus opererte. Dette

er ei nygamal utfordring for friskulane; ei diakonal oppgåve.² Skulane treng her ekstra personalressursar, og eg lar det vera ei utfordring for kyrkjesamfunnet å sjå dette som del av si diakonale oppgåve. Førebygging er alltid betre enn reparasjon!

I det store og hele opplever vi at kontakten mellom DELK som kirke og våre skoler er veldig god. Vi må ha en betydelig oppmerksomhet rettet mot at våre verdier som 'skoleeier' blir virkeliggjort og etterlevd i skolene.

Kontakt her må utøvast med klokskap. Skulle nokon i personalet kjenna på ei form for overvaking, kan det føra til uro og angst. Det kan vidare slå ut i ei uprofesjonell pedagogisk åtferd for å sikra at skuleeigar sine verdier blir «virkeliggjort». «Støttande oppmuntring» og full tillit til personalet gjev trygg og frimodig yrkesetisk handling. Dette er særleg viktig for lærarar som i utgangspunktet ikkje høyrer til «DELK-familien», eller ikkje har ei klar kristen vedkjenning. Det bør ikkje få utvikla seg eit A og B lag ut frå om ein er medlem av DELK, eller ikkje. Likeeins eit C lag som ikkje er tydeleg i si vedkjenning. Alle tilsette må ha eigars fulle tillit og få bruka sine evner og gaver. Hugs at det meste i skulen er knytt til kulturoppdraget der alle, uavhengig av tru, kan ha viktige oppgåver. Sett på spissen så er eit A, B og C lag meir styrt av engasjement for barna sitt ve og vel, enn av tru. Men som skulefelleskap må trua vera synleg og mangfaldig til stades.

Oppmerksomhet er bra, men korleis utøva denne «oppmerksomhet»? Den bør ikkje gå på individnivå, men på kultur og strukturnivå. Dvs. på læreplanar, læremiddel, på visjons- og verdidokument, på faste opplegg i skulen som t.d. skuleandakt og –gudstenester.

Vi har alle eit ønske om at våre gode

kristne verdier skal verta barna våre si eige. Men korleis skjer verdiformidling overfor barn? Dette er ei kompleks og krevjande sak. Eitt er kunnskapsformidling. Det er nødvendig – meir i dag enn før – og den kan til ei viss grad målast. Men *virkeliggjort og etterlevd* går på haldning og handling, og då er vi på dannelsesarenaen. Her vert barna mest påverka gjennom det dei ser og opplever. Og så må Guds ord få lyda. Det har ei skapande og endrande kraft i seg, men den krafta styrer vi ikkje pedagogisk. Vi endar då med vekt på personalet som forbilde. «Hans (Guds) nåde oppdreg oss...» står det i Tit. 1,12. Difor bør personalet sjå seg sjølv som nåde ikledd kropp. Her kan vi alle feila, difor må tilgjeving vera eit kvardagsord i skulane våre.

Det blir stadig færre med DELK-bakgrunn både blant lærere, foreldre og barn. Det har i noen tilfeller medført at DELK-barn har blitt mobbet på sin egen skole.

Foreldre som er medlemmar i DELK, har gått ned dei seinare åra etter kvart som skulane har opna opp for alle barn. I 2016 var prosenten på 28,6. Medan 7,9% av foreldra høyrer til andre trus- eller livssynssamfunn.³ Korleis stoda er blant personalet, har eg ikkje kunnskap om. Har så dette samanheng med at DELK-barn har vortne mobba på skulen?

Først må vi slå fast at mobbing er galt og er eit skuleproblem uansett kven det går ut over. I opplæringslova §9A står det: «Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. Skolen skal ha nulltoleranse mot krenkelser som mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Skolen skal jobbe kontinuerlig og systematisk for å fremme helse, miljø og trygghet til elevene. Rektor har ansvaret for at dette blir gjort.»

Mobbing er eit sær samansett pro-

blem. Det skjer individuelt og som gruppehandling, og det kan forsterkast, eller svekkast alt etter korleis tilskodarane reagerer, om mobbaren har medspelarar og korleis klassemiljøet er. Der er læraren ansvarleg. Så kjem dei uhandterlege sosiale media inn. Der ser vi at den som vert mobba i dag, sjølv kan vera ein mobbar i morgon.

Så er spørsmålet om mobbinga heng saman med kor mange DELK-elevar det er på skulen? Eg tvilar på det, og vil sjå etter andre forklaringar.

Noen steder kan det også til tider være en utfordring at det for elevene å framstå som en kristen i seg selv blir en mobbegrunn.

Mobba fordi ein er kristen? Er det i så fall sak- eller personmotivert? Sakmotivert vert det t.d. dersom mobbinga er ein reaksjon på at nokon i personalet sorterer elevane etter om dei er kristne eller ikkje, om dei er innanfor, eller utanfor. Eller det er ein reaksjon på den kristne påverknaden. Rammar dette kristne elevar, så er det feilretta aggresjon. Personmotivert vert det når samspelet mellom elevane er mobbegrunn. Mobbing kan også oppstå av andre grunnar, men så tilskrivast kristennamnet.

Kan mobbing forklarast ut frå mangel på dedikerte kristne lærere?

Korleis tenkja om kristne i personalet ved ein kristen skule? Mi erfaring tilseier at vi bør vera like opptatt av dei pedagogiske/personlege kvalifikasjonane som dei kristelege. Får vi inn ihuga kristne med autoritære tendensar, så er det ein fare for kristen verdiformidling og kan fremja mobbing. Vi treng personale som:

- Ser det einskilde barnet og bekreftar barnet sin verdi – uansett.
- Kan byggja gode relasjonar i eit trygt skulemiljø.
- Er trygge på sin ståstad på eit kristent verdigrunnlag.

- Forstår kva som ligg i gudsdimensjonen og nestedimensjonen og er i stand til – og villig til – å leva dette ut som forbilde for barna.

Kristne skular i eit sekularisert samfunn medfører fleire kulturar og livssyn. I kyrkjelyden kan det vera sakssvarande å snakka om vi og dei andre, men på ein skule kan det berre vere eit vi/oss. Her må vi bekrefte barna uansett, og aldri la nokon kjenna på at dei er på utsida, eller ikkje høyrer til der. Å tala om DELK-elevane *sin skule*, kan vera eit språkleg uttrykk for ei haldning som set skilje. Difor gjeld det å utvikla ein felleskultur ved skulane.⁴ Det kan vera ein faktor som førebyggjer mobbing.

¹ Sjå Karsten Hjort Pedersen si nye bok *Skift Fokus. Oppdragelse med Gud og næsten i centrum*. Logos Media 2017.

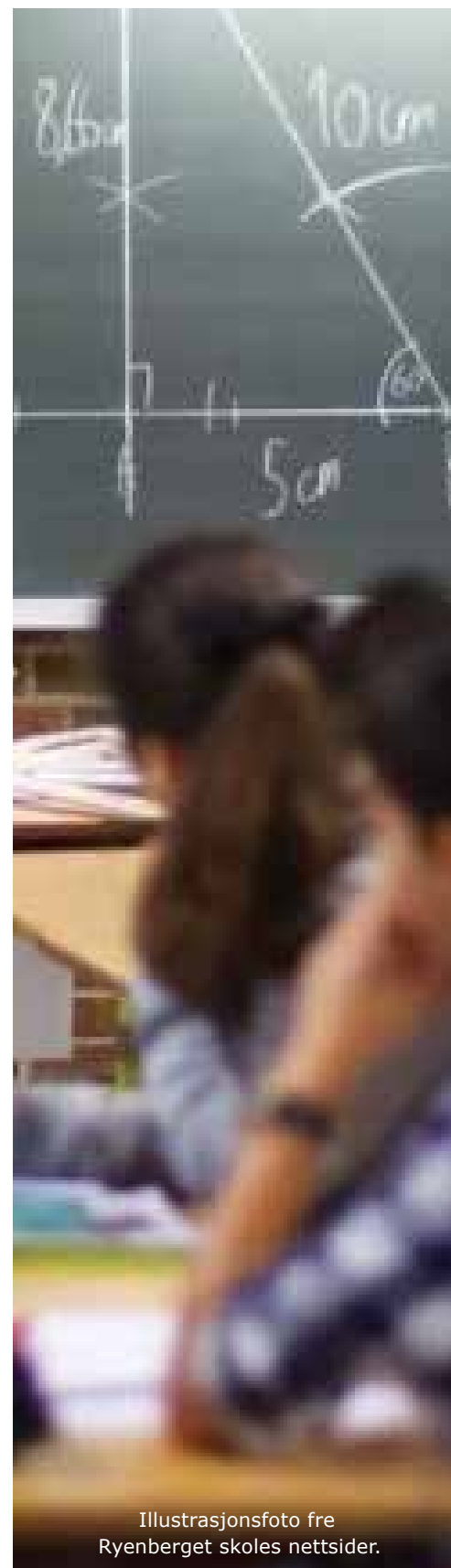
² Kvam, B. (2013). Dei kristne skulane sitt diakonale oppdrag i Flateby, T.(red) *Tydelig kristen skole*. Lunde.

³ Hagesæther, G. og Sandsmark, S. Livssynsbakgrunnen til elevene i de kristne friskolene. Resultater fra en foreldreundersøkelse (Upubl).

⁴ Hauge, A-M., (2014). *Den felleskulturelle skolen*. U-forlaget.

Bjarne Kvam

Førstelektor i pedagogikk. Har vore 9 år i folkehøgskulen som lærar og rektor og sidan 1980 på NLA, det meste av tida som rektor. Underviser no i leiarutdanning for friskular og folkehøgskular og i pedagogikk på grunnskulelærarutdanninga trinn 1-7.

Illustrasjonsfoto fre Ryenberget skoles nettsider.

Juleprest med julebok

Dagfinn Høybråten er alltid hjemme i julen

Dagfinn Høybråten
er generalsekretær i
nordisk ministerråd.
Foto: Magnus Fröderberg/norden.org

Dagfinn Høybråten er en erfaren politiker. Vi kjenner han kanskje best som røykelovens far og som tidligere KrF-leder. Men Høybråten er også mannen som elsker julen, og som er far til fire og bestefar til åtte. En mindre kjent side ved ham er hans karriere som juleprest hjemme på Nesodden gjennom femten år. Denne delen av karrieren gav ham inspirasjon til å skrive og gi ut boken "Hjemme i julen" for et års tid siden. Underveis tok kontakt for å høre om hans tanker rundt både julebudskap og julefeiring.

Dagfinn Høybråten har vært helseminister, arbeids- og sosialminister, partileder og innehaver av en rekke andre verv. I dag er Høybråten generalsekretær i Nordisk ministerråd. Men hver jul har han tatt på seg oppgaven å formidle julebudskapet hjemme på Nesodden. Underveis spør Høybråten om hva dette har gitt ham. – Jeg har verdsatt denne muligheten til å fordype meg i julens budskap fra ulike kanter. En dyp juleglede har vokst

fram i meg gjennom årene. Julens budskap til alle mennesker fascinerer meg stadig. Det er det mest inkluderende kjærlighetsbudskap som tenkes kan.

Nå er det et år siden du gav ut boken "Hjemme i julen". Hvilke tilbakemeldinger har du fått?

– Mange har fortalt meg at de har hatt glede av boken. Noen har brukt den til høytlesning, andre til egen forberedelse til høytiden. Andre har sagt at de har funnet poenger til egen formidling av juleevangeliet.

Du sier at du elsker julen. Kan du forklare Underveis' lesere hvorfor.

– Det handler om budskapets universelle karakter: det er en glede for alt folket. Men det er også en kjærlighet til juletradisjonene slik jeg har lært å sette pris på dem fra min barndom. Å feire julen sammen med barnebarna gir meg mange muligheter til å gjenoppleve min barndoms jul hjemme på bruket på Nesodden. Guds rike skal tas imot som barn gjør det. Jeg tror ikke det er tilfeldig at Gud valgte å komme som et barn.

Du har tidligere uttalt at "julen ikke er det samme uten julen". Hva du legger i dette?

– Hvert år opplever vi noen ganske ubehjelpelige forsøk fra skoler og barnehager på å ta juleevangeliet ut av julen. Det kan være godt ment, men fungerer ofte mer splittende enn samlende. Hvis vi behandler hverandre med grunnleggende respekt, tror jeg ingen tar skade av å kjenne til julens innhold og budskap.

Hvilken rolle spiller familien din i julefeiringen?

– Der budskapet er kjernen, er familiefeiringen rammen. Derfor prøver vi å gjøre noen forberedelser sammen. Juletrehogsten i egen skog er sentral her. Og selvsagt måltider med mat som både små og store gleder seg til.

Det virker som du er opptatt av tradisjoner særlig knyttet til julefeiringen. Har du noen gang hatt behov for å bryte med dem, eller fornye dem?

– Ikke grunnleggende sett. Jeg tenker likevel mye på hvordan min julefeiring også kan rette seg utover mot mennesker for hvem julen ikke er en gledens høytid. Det kan bety at man ikke alltid skal gjøre som man pleier. I min oppvekst hadde jeg noen gode forbilder på dette området.

Er det noe du ønsker å formidle til DELK-folket og Underveis' lesere nå som vi er på vei inn i julehøytiden atter en gang?

– Del julens budskap frimodig! Det er for alle. Bli delaktig i julegleden til hyrdene på marken. Gjem de gode ord i hjertet som Maria gjorde. Lytt til Guds stemme slik Josef gjorde. Og glem ikke at Frelseren startet sitt liv på jorda som et flyktningbarn i et fremmed land.

Av Jostein Bendiksen

Fra bibeloversetterens verksted

Sav lasav, kav lakav og barbar

Flere nyord i Bibel 2011

I en artikkel i Underveis 2/2017 kommenterte jeg noen av nyordene i Bibel 2011, det vil si ord som aldri tidligere har stått i norske bibler utgitt av Det Norske Bibelselskap. I denne artikkelen og i artikler i Underveis 2018 vil noen flere nyord bli kommentert.

Transkribering i stedet for oversettelse

Med nyord i Bibelen tenker vi umiddelbart på norske nyord. Men blant nyordene kan også være ord i Bibelens grunntekst som ikke oversettes, men transkriberes, det vil si: Bokstavene på grunnspråkene overføres til vårt alfabet.

Det er ulike grunner til at bibelord iblant transkriberes i stedet for å bli oversatt. I evangeliene er det noen Jesus-ord som evangelistene har valgt å gjengi, ikke på gresk, som evangeliene er skrevet på, men på Jesu morsmål arameisk, f.eks. Jesu rop på korset om hvorfor Gud har forlatt ham: «Eli, Eli, lemá sabaktáni? (Matt 27,46) og hans ord til synagogeforstanderen Jairus' datter: «Talita kumi!» (Mark 5,41). Når evangelistene slik har valgt – av hvilken grunn vet vi ikke – å transkribere ord av Jesus i arameisk form, må også bibeloversetterne gjengi dem i denne form.

I Det gamle testamente er transkribering av hebraiske ord særlig knyttet til det faktum at det er en god del ord vi ikke vet hva betyr. En oversettelse vil i

slike tilfeller være mer eller mindre vilkårlig gjetning. Da kan det sies å være ærligere å transkribere. I Salmenes bok har vi mange eksempler på dette. Der møter vi en rekke uttrykk som angir salmetype eller musikalske og melodiske anvisninger. Oversetterne er nærmest hjelpeløse når det gjelder å tolke og oversette disse hebraiske uttrykkene, og man velger derfor å gjengi dem direkte. Eksempler er Alamot (Sal 46,2), Gittit (Sal 8,1), Mut lab-bén (Sal 9,1), Mahalat (Sal 53,1), miktam (Sal 16,1) og Sela, som forekommer 71 ganger og trolig har noe med fremføringen av salmen å gjøre.

Profetens forkynnelse som babling eller fylleprat

I Bibel 2011 transkriberes i flere tilfeller hebraiske ord som i den forrige bibeloversettelsen (NO 78/85) var oversatt. Et eksempel er Jes 28,9-10. Profeten gir her en oppsummering av hvordan prester og profeter i Jerusalem reagerte på budskapet hans ('han' i v. 9 er altså Jesaja). De spotter og håner Jesaja og hans forkynnelse. Det gjør de med korte, monotone rytmiske rimord: «Sav lasav, sav lasav, kav lakav, kav lakav». Tradisjonelt er ordene blitt oversatt med 'bud på bud' 'krav/regel på krav/regel', men betydningen av ordene er usikker. Ordene antas å skulle etterligne babyspråk, babling, og barneremser, eller fylleprat, og skal karakterisere profetens forkynnelse som

sludder og nonsens, omtrent som når noen på spørsmål om hva presten forkynte på prekestolen sist søndag, gjengir det han sa med 'bla-bla-bla'!

Lånord

I Bibelen er det en del eksempler på ord som er tatt opp i vårt norske språk som lånord. Disse ordene er da egentlig ikke oversatt, men transkribert. Eksempelvis er 'apostel' (Mark 3,14; Rom 1,1) det greske ordet apóstolos, som bare unntaksvis er oversatt, med 'utsending' (2 Kor 8,23).

Et transkribert nytt lånord i Bibel 2011 er 'barbar', gresk bárbaros i Rom 1,14. Paulus skriver her at han står i gjeld til alle folkeslag – han skylder dem evangeliet – og han bruker et uttrykk som var vanlig i datiden til en todeling av menneskeheten: «grekere og barbarer». 'Grekere' var betegnelsen på dem som hørte til det gresk-romerske kulturfellesskapet, mens 'barbarer' betegnet alle dem som sto utenfor dette fellesskapet, bl.a. fordi de talte et uforståelig språk.

Paulus bruker altså ordet 'barbar' i dets opprinnelige, språklige betydning: en person som ikke tilhørte det greske eller romerske folk, jf. også Kol 3,11: «Her er ikke ... barbar, skyter, slave eller fri». Først senere utviklet ordet seg til å bety det vi forbinder med det på norsk i dag: en rå, udannet, usivilisert person.

Av Gunnar Johnstad

Fordypning i luthersk tro

Lutherske fordypningsdager (LF) i regi av FBB-Bjergvin og DELK-Bergen gikk av stabelen i DELK-kirken i Bergen 31. august – 03. september. Vel 100 deltager fra Norge, Danmark, Tyskland, Tsjekia, Romania og USA fikk del i foredrag og samtaler under mottoet: "Luthersk – til forskjell fra...".

Forumet har som målsetting å fremme innsikt og forståelse for sentrale og livgivende sannheter i klassisk luthersk tro og bekjennelse, særlig i møte med dagsaktuell forvirring. LF ønsker at dagene blir til oppbyggelse, frimodighet og hjelp til sjelesorg. I tillegg betyr sosialt samvær

og kontakt med nye mennesker mye. Slik var erfaringen også i år.

Årets talere var Jan Bygstad og Jon Magne Sønstabø, prester i DELK, Peter Olsen, ekstern lektor systematisk teologi ved Dansk Bibelinstitut og bibellærer ved Luthersk Misjons høyskole, James Arne Nestingen prof. em. ved Luther Seminary i St. Paul, Minnesota og John T. Pless, amanuensis i praktisk teologi og misjon ved Concordia Theological Seminary i Ft. Wayne.

Årets samling, som var den fjerde i rekken, var knyttet til reformasjonsjubileet og gav anledning til å holde fram betydningen av den lutherske bekjen-

nelse, se på de spesifikke kjennetegn ved den lutherske kirke og det som skiller den fra andre protestantiske tradisjoner. De tre hovedtemaene var: Kirke- og teologihistorie, reformatoriske hovedtema og sjelsesørgiseriske tema.

De 12 ulike foredragene/talene blir lagt ut på YouTube. Ellers henvises det til LF's facebookside for mer informasjon. Neste års fordypningsdager er berammet til 23.- 26. august 2018, på samme sted, og programmet er allerede klart.

Av Boe Johannes Hermansen

Se bilde fra arrangementet på delk.no.

ANDAKT

Av Sissel Bergan

Det lyser i stille grender ...

Vinteren maner til innekos og hygge. Men i denne tiden når julen nærmer seg, får vi så mye mer å gjøre og tenke på. Vi forbereder oss grundig, men hvor godt forbereder vi oss på julens viktigste budskap? Vi trenger en forankring til fortiden. Vi trenger å føre tradisjoner videre. Vi trenger freden og stillheten mer enn noen gang. Prøv å ta deg tid i denne adventstiden – tid med barna, med familien, med dine nærmeste og andre du kan møte på din vei. Tid til samtale, samhørighet og ro.

Så tennes lysene inne og ute i by og bygd i vårt langstrakte land. Lysene inne, der mørket må vike for en eneste flamme. Lysene ute på juletrær og i gater. De vakre julestjernene med lys. Det skaper en stemning i oss. Vi lar tankene sveve videre til Bibelens ord, der Jesus selv sier: "Jeg er verdens lys. Den som følger meg, skal ikke vandre i mørket, men ha livets lys." Joh.8,12. Mangler du lys over ting, finn ut om du er vendt mot lyset.

Vi kan se lysene rundt oss i kirken også. Lysgloben, lysene på alteret, dåpslys, og vi tenner lys for dem som er døde. På enkelte sykehjem praktiserer man lystemming. Da tennes et lys for hver enkelt ved navns nevne, noe som betyr mye for de gamle. Utenom rosetoget etter 22. juli markeringen var det en spesiell ting som gjorde stort inntrykk på meg. Inntil et gjerde hadde noen satt fra seg blomster, et lys og en eske fyrstikker. På en lapp var det skrevet: Hvis lyset slokner, vær snill og tenne det igjen!

I forrige uke var vi i Bjerkely kirke med 1., 2. og 3. kl. Elevene skulle blant annet tenne små lys fra det store lyset i lysgloben. De gikk så forsiktig fram mot alteret og var så redde for at lyset skulle slokke. For dem var lyset kanskje bare lys, men jeg satt og tenkte på de små som hentet sitt lys fra det store lyset, Kristuslyset, som sto høyt og fint og blafrende tilbake og ventet på å bli tent av flere.

*Det lyser i stille grender
av tindrande ljøs i kveld,
og tusener barnehender
mot himmelen ljøsa held.*

Gjennom generasjoner har vi sett lysene, fra maleri, fra bilder og minner vi selv bærer med oss, lys i sorg og lys i glede. Lysblusset i den mørke stallen der Jesus ble født, et lys i et fjøs der dyra står, et enslig lys i en slitt stube i et fattig hjem, lys fra en stolpe langs en mørk hjemvei, en fakkell ønsker velkommen til et gjestfritt hjem.

I Bibelen kan vi også lese: «Dere er verdens lys. En by som ligger på et fjell, kan ikke skjules. Heller ikke tenner man en oljelampe og setter den under et kar. Nei, man setter den på en holder, så den lyser for alle i huset. Slik skal deres lys skinne for menneskene, så de kan se de gode gjerninger dere gjør, og prise sin Far i himmelen.» Matt. 5,14–16. Om vi bare kunne være et lys i verden og skinne for menneskene i våre omgivelser og kanskje tenne nye lys i vårt nærmiljø, på skolene, i kirkene og til misjonsmarkene. «Dere er verdens lys.»

God adventstid!

Maria Jesu mor

Tekst og illustrasjon: Erling Rantrud

I juleutgaven av Min Bibelhelt passer det å se på Maria. Jesu mor. Få historiske personer har blitt mer portrettert, mer skrevet om, eller blitt mer kjent enn nettopp Maria fra Nasaret. Hun er både helgen, ikon og forbilde for millioner av mennesker verden over. Når jeg leser om Maria i Bibelen, møter jeg en ganske annen person enn den jeg møter i populærkulturen. Jeg ser hverken glorie, glitter eller gull. Jeg leser om en ung jente som møter livet med verdens største usikkerhet og som allikevel stoler på Gud.

I serien Min Bibelhelt forsøker jeg å se på hvilke trekk ved de bibelske personene jeg kan lære noe av. Man trenger ikke å glorifisere personer for å lære noe av dem. Av og til er det heller motsatt. Så sier Bibelen likevel at vi skal «kappes om å hedre hverandre» (Rom 12,10). Og det er sider ved Marias personlighet som det er verdt å gi ære. Verdt å tenke på. Verdt å forsøke å etterstrebe.

Jeg har fått sansen for å gruble på og undre meg over bibeltekster. Vi blir oppfordret til det i den første salmen i Bibelen. Maria kunne ganske sikkert Salme 1 utenat. Det ser vi når hun har fått høre hva gjeterne på marken fortalte henne om Jesus-barnet. "Maria tok vare på alt som ble sagt, og grun-

net på det i sitt hjerte." Det er det som er meningen når vi hører evangeliet om Jesus. Ta vare på det. Ta det til deg. For det er til deg evangeliet blir forkynt! Maria visste at når Gud taler, gjennom engler, gjennom vitnesbyrd, gjennom hans ord i skriften, så gjaldt det henne! Selv om hun var fattig og ung og kvinne i en annen tid enn vår. Undertrykt av både okkupasjonsmakt og folkets fordommer.

Det sier like mye om hvilken Gud vi har som det gjør om Maria. Det forteller meg at Gud vil tale til oss mennesker. Det forteller meg at evangeliet om Jesus Kristus ikke er noe som er ment som en fin fortelling vi kan plassere i kunnskapsbanken vår. Evangeliet er Guds ord til meg personlig. Til hjertet mer enn til hodet. For det er der livet er. Kunnskapen dør, men jeg får leve på grunn av Guds ord til meg.

Maria var ikke bare en som grunnet på evangeliet og holdt det for seg selv. Hun var en som lot troen få bein og gjorde tro om til handling. Da engelen besøkte henne og fortalte at hun skulle bli mor til Den høyestes Sønn, sa hun ikke: "Nei, ikke meg. Velg en annen. En som kan mer. En som er viktigere. En som ikke trenger å skamme seg over å bli med barn uten mann." Hun sa: "Se, jeg er Herrens tjenestekvinne. La det

skje meg som du har sagt."

Hun visste at det kom til å bli vanskelig. Skamfullt. Pinlig. Uforklarlig. Hun visste hun ville stilles til ansvar for at hun var gravid, og hun visste at hun ikke ville kunne forklare det. Det eneste hun kunne si, var "Jeg tror på Gud, den høyeste. Han leder meg." Det skal det mot til å kunne gjøre. Det er lett å tenke at Marias lydighet gjorde at hun valgte å gjøre som engelen hadde sagt. Og lydighet til Guds ord er en god ting. Men jeg tenker at hennes mot og tillit til at Gud ville være med, var viktigere enn lydigheten. Vi kan være lydige uten at hjertet vårt er med, men vi kan ikke tro uten at hjertet er til stede.

Marias tillit, tro, mot, lydighet og evne til å lytte til Herren er det som gjør at hun er et forbilde for meg. Hun som bar frem den største skatten i verden under sitt hjerte, for at vi skulle få skatten i hjertet vårt. Vi kan trygt denne julen stemme i med Marias slektning Elisabeth som «...ropte med høy røst og sa: Velsignet er du blant kvinner, og velsignet er frukten av ditt morsliv!»

Lukas 1,42

Velsignet bibellesing videre!

Ny misjonssituasjon – også for DELK?

«Ikke la oss være i fred!»

I dag lever vi i en fortettet og anspent verdenssituasjon. En endeløs rekke av mennesker – mødre, barn, splittede familier – har flyktet fra grufulle krigshandlinger med sine traumer. Tusener på tusener av hjem – familiebilder, spisebord, leker, senger – ligger knust tilbake. Ikke få kristne er rammet, og ofte er de rammet hardere. Midt i dette og på forunderlig vis vokser Jesu Kristi kirke.

Kraften i evangeliet og Åndens frukter er påtagelig og virksomt tilstede. Mange med muslimsk religiøs bakgrunn spør seg om islam: Hva er dette for en religion? Mange blir ateister. Men det finnes pålitelige beretninger om at mange i disse tider møter Jesus Kristus – og svarer på Hans kall. Den raskest voksende kirken i dag er sannsynligvis blant den unge befolkningen i Iran der det å bli kristen er forbundet med fare for tortur og fengsel.

Det kristne vitnesbyrd har etter den arabiske våren blitt tydeligere og sterkere. Når angrep og overgrep skjer, er det vanlig at svaret er: WE HATE YOU! Ondskap og hevn får ny uhyggelig næring. Da en kirke nylig ble angrepet og vandalisert i Egypt, varte det ikke lenge før et stort banner ble hengt opp på den ødelagte kirken: WE LOVE YOU! Kristne slår ikke tilbake, men går til sine ødelagte kirker for å bygge dem opp igjen. Flere kirker i denne delen av verden forstår martyriet og lever tilgivelsen. Troen brer seg. Mens i noen områder har de historiske kirkene blitt kastet ut og finnes ikke lenger.

Denne høsten hadde DELK-skolene igjen sin misjonsuke. Støtten og oppmerksomheten gikk til SAT-7. En forunderlig sterk tjeneste via TV-kanaler som sender kristne og samfunnsbyggende program inn blant store mengder av folk som ellers bare har tilgang til sensurert informasjon og der skoler mangler eller fungerer dårlig. Det sendes på tre hovedspråk: arabisk, farsi, tyrkisk. 'Alle' kristne i Iran f.eks kjenner og lytter til Sat-7s kristne program. Tusener av barn i flyktningeleirer får tilgang til god undervisning

DELK-misjon langs nye veier?

For en del år siden var det en stille veksel særlig blant iranere som var kommet til Norge. Rundt 500 ble døpt. UDI som behandlet asylsøknader, forholdt seg svært tvilende til om deres trosskifte var ekte. Siden er disse døpte blitt spredt

rundt omkring og har fått lite oppfølging. Et håp ble tent. I det senere har mange blitt opptatt av spørsmålet: Men hva skjer etter konvertering? Har de døpte fått hjelp til å bli rotfestet i sin tro? Hva skjer når traumer og livets vanskeligheter vender tilbake? Hva betyr menighetstilhørighet for en konvertitt? Den må være noe mer enn samling søndag formiddag. Den er deres nye familie. For noen blir truet på livet av sine nærmeste – på grunn av sin nye tro. Våre nye søsken trenger mennesker å feste tillit til. Et sted å søke tilflukt. «Ikke la oss være i fred!» sier mange til oss norske kristne

Fremdeles vil noen bli kalt og sendt for å reise ut, lære nye språk, vende seg til en helt annen kultur – for der å la Kristus bli kjent. Kanskje færre familier med barn. Noe av misjonshistorien bak oss med barn som ble adskilt fra foreldrene på grunn av misjonskallet, er neppe et spor å fortsette i. Utsendelser på den 'gamle måten' har ofte en tendens til å bli både svært kostbare og kortvarige.

En av våre hjemvendte misjonærer som nå står midt i arbeidet blant innvandrere i Norge, sier: «Jeg har aldri vært mer misjonær enn nå!»

Det nye?

- At helt vanlige kristne 'ser' de som nå er kommet til oss. Ser dem med Jesu blick, elsker og bryr seg slik Han elsket. Slik kan evangeliet også finne nye veier tilbake til mange land og folk.
- Den nye misjonsstasjon er kanskje kirken der menigheten lever sitt nye fellesskap. Og hjemmene våre der en ny type gjestfrihet kan vokse fram.
- Hvem sendes ut? Disipler flest. Kompetanse? Det som skal til for å være leksehjelp, vennekontakt, samtalepartner. Også trengs det at vi tar imot og tar vare på frimodigheten til både å kunne vitne personlig, og forklare, når det gis anledninger.

Mange menigheter i dag mister oppslutning, og mye fokus og energi går med på trivselstiltak for de som fortsatt går der. Kan et nytt engasjert fokus på og møte med 'innflyttere', være noe av menighetens åndelige redning? I dette møtet skjer det allerede store ting og Jesus Kristus trer fram. Flere menigheter i DELK lever midt i den nye misjonstid!

Ulf Asp - misjonssekretær

Evangeliseringsbesøk i Kristiansand

Leif Skaara, eldste i menigheten i Kristiansand, sammen med en av de som møtte opp.

Tidligere har Underveis skrevet om arbeidet blant iranere i DELK-Bergen, og fra 12. til 15. september i høst fikk den nye menigheten i Kristiansand også glede av dette.

En gjeng på tre tok turen fra Bergen, slo seg sammen med lokale krefter av både innfødte nordmenn og innvandrere, og drev evangelisering i Kristiansandsområdet med vitnesbyrd, utdeling av traktater, bibler og kristen litteratur. De besøkte også diverse innvandrers fellesskap i Kristiansand og fortalte om sin historie og sin kristne tro.

Avisen Dagen dekket arrangementet, og besøket fra Bergen fortalte åpent om utfordringene ved å være en kristen iraner og nøden for å nå mennesker med evangeliet, og spesielt innvandrere med muslimsk bakgrunn.

På torsdagen ble det invitert til evangeliseringsmøte i menighetens lokaler. Der hadde de tre fra Bergen vitnesbyrd og sang. I tillegg forkynte menighetens prest Olaf Engestøl om Jesu offer for oss på korset, og at vi som kristne på grunn av det kan ha trygghet og fred med Gud. Dagen ble avsluttet med kveldsmat og utdeling av Bibler og kristen litteratur.

Tekst og foto: Olaf Engestøl

Hva er ekte haugianisme?

Haugianismen sprang ut av pietismen og smeltet etter hvert sammen med en fornyet ortodoksi. Haugianerne formet en motkultur som fikk bred innflytelse i det norske samfunnet. Det er grunn til å se med takknemlighet tilbake og i ydmykt alvor prøve oss selv. Men hva var kjernen i det som med rette kan kalles *haugianisme*? Et gammelt ord for omvendelsen setter oss på sporet: *Sinnsforandring*.

Om opplevelsen på åkeren i 1796 sier Hans Nielsen Hauge at *Guds kjærlighet* så overvettets besøkte han, og at han på sin side fikk en inderlig brennende kjærlighet til Gud og sin neste og i det hele et forandret sinn. *Guds barn elsker Gud*. Det er en bibelsk sannhet. *Kjærlighet til Gud og dermed også til medmenneskene, det er haugianisme*.

En Johannes-skikkelse

Hauge var seg bevisst at han hadde navnet til Sankt Hans, altså døperen Johannes. Og han var en *Johannes-skikkelse*, en vegrydder for fornyelse av kirkelivet. Derimot var han *ingen ny Luther*. Forenklet sagt: Forkynte Luther troens rettferdighet for mennesker som strevde etter å grunne sin egen rettferdighet, søkte Hauge å vekke folk som stolte på sin kirketilhørighet. Ingen må bedra seg selv med en død tro. *Troen skal omvende oss fra våre synder*. En kristen er født på ny slik at Kristus bor i hans sjel. *Hat til synden og lydlighet mot Guds lov* ble sentralt hos Hauge. Mennesker skulle kalles til sann omvendelse og et nytt liv i kamp mot synden.

Hauge talte mye om å tjene Gud, mindre om forsoningen og rettferdigjørelsen. Han oppfattet seg samtidig som en rettlærende lutheraner. "Jeg har intet annet at trøste mig ved end Jesu Forsoning, men jeg tør ikke tage mig denne Trøst let", skrev Hauge i 1822 (Ola Rudvin: "Indremisjons-selskapets historie", bind I, Oslo 1967, 114). Sann tro medfører kjærlighet til Gud og medmennesker, og dette er frukt som Den Hellige Ånd virker ved evangeliet. Jeg tror at Hauge i dyp forstand var *et evangelisk menneske* som elsket Gud og sine medmennesker. Men Hauges forkynnelse skilte ikke mellom lov og evangelium på samme måte som Luther gjorde, eller som Rosenius senere gjorde. **Det har nok vært noe uforløst** i den tidlige haugianske

bevegelse. Det er ikke sikkert at alle Hauges tilhengere opplevde den glede og kjærlighet som Hauge ble grepet av da han kjente seg overveldet av Guds kjærlighet. Lengre tids usikkerhet og anfektelse under kamp mot synden var nok erfaringer mange gjorde under lovens hammerslag. Forkynnelsen i haugianismen endret seg seinere. En sterkere betoning av forsoningen og rettferdigjørelsen brøt gjennom på 1830-tallet.

De gamle haugianerne

De gamle haugianere var "*lesere*". De øste av litterære kilder. De trodde på Bibelen og lærte den å kjenne. Og de trodde på prøvede bøker fra reformasjonens, ortodoksens og pietismens tid.

De gamle haugianere var trofaste kirkegjengere som satte gudstjenesten høgt. "Jeg synes ikke jeg har rett til å gå på møte eller fest om ettermiddagen hvis jeg ikke først har vært i kirken om formiddagen", sa en kjent haugianer i Rygge ifølge kirkesanger Mustorp i boka "Haugianere i Østfold" (Lutherstiftelsens forlag 1930, s. 324 – boka er tilgjengelig på internett).

De gamle haugianere var *bønnmennesker*. Det er ikke for ingenting at vi har så mange hus her i landet som kalles bedehus. Haugianerne søkte Gud i enrom og i sammenvær. I tro på han og i tro på bønn.

Haugianerne utviklet en kultur og et språk for *samtaler om åndelige sannheter*. Gjennom innbyrdes samtale og trøst la de også grunn for å samtale med og vitne for utenforstående. Kom de på en gard for å arbeide, kunne de samle både troende og verdslige til en kort andakt i løpet av dagen. De kunne gå fra hus til hus og vitne og samle til møter. På reise kunne de ta kontakt med sine medpassasjerer og tale om det ene nødvendige.

"Det ble min store glede å få flere med", skal Hauge ha sagt om seg selv etter sitt åndelige gjennombrudd. Gleden over evangeliet, nøden for sjelene og ansvarsbevisstheden drev mange til å gå ut og vitne for den enkelte og tale der folk samlet seg. Iveren og prioriteringen var næret av både gudsfrykt og glede.

De gamle haugianere var på vakt mot det overfladiske. Ingen måtte bedra seg selv med en død tro. De skjelnet ganske skarpt mellom *vekkelse*

og *omvendelse*. "Et menneske kan stanse ved vekkelsen, og i den stilling tror jeg svært mange lever i vår tid; men det er en farlig stilling", sa Nils Herrebrøden fra Tune (1848-1929).

De gamle haugianere la vekt på *opp-gjør* både med Gud og med mennesker. Somme tider kan gamle synder stenge for et menneske. I grensetraktene mot Sverige lå en gammel mann for døden. Han var fortvilt og mente at alt håp om frelse var ute, forteller Mustorp. Haugianeren Iver Rødser, som hadde tatt ut om natta for å hjelpe han, måtte søke Gud i bønn, og så sier han til mannen: "Du må ha gjort en synd som du ikke vil bekjenne!" Da traff han blink. Den gamle hadde vært tømmerfløter og en gang stjålet en stor tømmerstokk som tilhørte et firma i Halden. De ble enige om at Iver Rødser skulle dra til Halden og gjøre opp på den gamles vegner, og Iver gav seg straks i veg. Om formiddagen kommer han inn på sjefens kontor, ber om tilgivelse for tjuveriet og om å få betale for tømmerstokken. Det gjorde et sterkt inntrykk. Iver skyndte seg tilbake til den gamle i Aremark, som fikk tro sine synders forlatelse og døde i troen noen dager etter.

De gamle haugianere hadde *samfunnssinn*. Mustorp skriver (s. 209): "Det som særlig karakteriserte de gamle venner var deres kjærlige omsorg for hverandre. De besøkte hinannen rett som det var, og hadde de ikke anledning til dette på grunn av sine timelige gjøremål, så skrev de til hverandre."

Ekte haugianisme

Ekte haugianisme må være å leve i kjærlighet til Gud og mennesker. En kjærlighet født ved evangeliet. Når sjeler finner hvile i *troen på syndenes forlatelse for Jesu skyld og brenner etter å gjøre det gode. Alvorlig påminnelse om livets vitnesbyrd* er derfor et kjennemerke på den haugianske bevegelsen. Uten dette kan en ikke tale om haugianisme.

Ragnar Andersen
pastor, dr.

Artikkelen er en forkortet utgave av foredraget Ragnar Andersen holdt på Hauge-kvelden i Bjerkely menighets-senter 18. september 2017.

Møtelisten - Gudstjenester og søndagsmøter Julen 2017

Dato	Søndag	Prekentekest	Ryenberget	Nore	Bjerkely	Granly	Horten	Moe *
24.12.2017	Julaften	Luk 2,1-20	KHE 15.00 2		UA 15.00 2	RE 15.00 2		ER 15.00 3
25.12.2017	1. juledag	Joh 1,1-14	UA 12.00 1		RE 1	KHE 1	ER n 1	BA n 3
26.12.2017	2. juledag	Matt 10,16-22		UA 1		11.00		
28.12.2017	4. juledag					BA 19.00		
31.12.2017	Nyttårsaften	Nyttårsaften				11.00		
01.01.2018	1. nyttårsdag	Matt 1,20b-21	UA n 12.00 5		16.00		ER n 4	
07.01.2018	Kristi Åp.dag	Luk 2,40-52	11.00		MA n 7	JEA n 5	11.00	ER n 3
14.01.2018	2.s. i Åp.tiden	Mark 1,3-11	UA n 2		11.00	11.00	ER n 2	11.00
21.01.2018	3.s. i Åp.tiden	Joh 4,4-26	JEA n 1		MA n 7	11.00	11.00	JeBj n 3
28.01.2018	Såmannssøndag	Rom 10,13-17	11.00		11.00	JEA 6	MA n 7	
04.02.2018	Kristi forkl.dag	Mark 9,2-13	KHE n 7		11.00	11.00		11.00
11.02.2018	Fastelavns søndag	Joh 12,20-33	11.00	MA n	OEng 1	JEA n 7 X	11.00	X
18.02.2018	1.s.i fastetiden	Matt 16,21-23	JMS n		11.00	11.00	ER n 1	
25.02.2018	2.s. i fastetiden	1 Mos 3,8-15	11.00		UA n 7	11.00	11.00	
04.03.2018	3.s. i fastetiden	Mark 9,17-29	11.00		11.00	JEA 4	11.00	11.00
11.03.2018	4.s. i fastetiden	Joh 3,11-16	BJH sn 5		11.00	11.00	JEA n 6	ER n 2
18.03.2018	Maria budsk.dag	Luk 1,46-55	11.00	JeBj	MA n 7	ER n 2		11.00
25.03.2018	Palmesøndag	Matt 26,6-13	11.00		11.00	11.00	X	
29.03.2018	Skjærtorsdag	Luk 22,14-23	KHE n 17.00		MA n	JEA sn 18.00	ER n 17.00	ER n 3
30.03.2018	Langfredag	Joh 18,1-19,42	11.00		11.00	11.00	8.30	
01.04.2018	Påskedag	Matt 28,1-10	UA 1		MA 1	JEA 1	ER n 1	
02.04.2018	2. påskedag	Luk 24,36-45		MA n 1		11.00		ER 3
08.04.2018	2.s. i påsketiden	Joh 21,15-19	KHE 2			11.00	11.00	11.00
15.04.2018	3.s. i påsketiden	Joh 10,1-10	11.00		11.00	MA n 5	11.00	JMS n 3
22.04.2018	4.s. i påsketiden	Joh 13,30-35	OEng n 6		MA/JEA 7	11.00	ER n 2	
29.04.2018	5.s. i påsketiden	Luk 13,18-21	11.00	MA	11.00	11.00	11.00	11.00
06.05.2018	6.s. i påsketiden	Matt 7,7-12	KHE n 7		11.00	JEA 4	UA n 4	ER konf
10.05.2018	Kristi himmelfartsdag	Luk 24,46-53	ER n			11.00	11.00	
13.05.2018	Søndag før pinse	Joh 3,16-21	11.00		MA konf	JEA konf		11.00
17.05.2018	Grunnlovssdag	Matt 22,17-22	14.00			JEA 13.00	MA 10.00	
20.05.2018	Pinsedag	Joh 14,15-21	KHE n 1		MA n 1	JEA n 1	JeBj n 1	UA n 3
21.05.2018	2. pinsedag	Joh 6,44-47		RE 1				
27.05.2018	Treenighetssøndag	Luk 10,21-24	11.00		11.00	11.00	11.00	BA n 3
03.06.2018	2.s. i treenighetstiden	Gal 3,23-29	UA n 7 X		11.00	JeBj n 2	ER n 3	
10.06.2018	3.s. i treenighetstiden	Joh 1,35-51	11.00		MA n 7	11.00		ER 3
17.06.2018	4.s. i treenighetstiden	Matt 16,24-27	KHE n 3	MA	11.00	11.00	BJH 7	11.00
24.06.2018	5.s. i treenighetstiden	Matt 11,7-14						

Initialer / navn:

AM

Arild Minnesjord

BA

Bertil Andersson

BJH

Boe Johannes Hermansen

EN

Erling Neerland

ER

Erling Ranrud

HJS

Hans Johan Sagrusten

HN

Herman Næss

JaBy

Jan Bygstad

JEA

Jan Erik Askjer

JeBj

Jens Bjørnsgård

JMS

Jon Magne Sønstabø

KHE

Kristoffer Hansen-Ekenes

MA

Morten Askjer

OE

Ottar Endresen

OEng

Olaf Engestøl

RA

Ragnar Andersen

RE

Rolf Ekenes

SV

Svein Volden

UA

Ulf Asp

*Samlingssted for møter og gudstjenester på Moe vil være i Misjonssalen, Peder Bogensgate 4 i perioden det er ombygging i kirken.

og 1. og 2 kvartal 2018

Telemark	Sauherad	Dalane	Sotra	Bergen	Østfold	Kr.sand	Hardanger	Molde	Nordr/Alta	Dato
BA 14.00 2		14.30		JMS						24.12.2017
JeBj n 1		OE 1		JaBy 1	BJH n 1	OEng n 1				25.12.2017
11.00				JaBy n	BJH n					26.12.2017
										28.12.2017
BA 3										31.12.2017
				JaBy n	BJH n					01.01.2018
JeBj n 7		JRD n 2		JaBy n	BJH n	11.00				07.01.2018
11.00			JaBy n 2		11.00	MA n 3				14.01.2018
11.00		11.00		JMS	BJH n		UA n			21.01.2018
JeBj 1				JaBy n	BJH n	OEng n 3			A: ER n	28.01.2018
JeBj n 2		OE n 2		JaBy n	BJH n				NR: RE n	04.02.2018
11.00			JaBy n 3	JMS n	11.00	11.00				11.02.2018
11.00	MA n 17.00 2	OEng n 3			BJH n	11.00	JaBy n			18.02.2018
JEA n 3				JaBy n	RA n	KHE n 3		BA n		25.02.2018
11.00		11.00		JaBy n	BJH n	11.00			NR: MA n	04.03.2018
11.00		OEng n 3*	JeBj n 7	JeBj n	11.00	OE ns 3				11.03.2018
OEng n 7				JMS n	RE/BJH n	11.00	AM n	JEA n		18.03.2018
11.00				JaBy n	BJH n X					25.03.2018
JeBj n 18.00			JaBy n 1	JMS n	BJH n					29.03.2018
11.00		11.00		JaBy n	BJH	11.00				30.03.2018
BA 1		OEng 1		JaBy n	RA/BJH n					01.04.2018
11.00					BJH n	OEng n 1				02.04.2018
11.00	BA n 17.00 1		JaBy n 2	JMS n	11.00	OEng n 3		ER n		08.04.2018
JeBj sn 2		11.00		11.00	RA n	11.00	BJH n			15.04.2018
11.00				JaBy n	RA n	BA n 3			A: JMS n	22.04.2018
BA 7		JEA n 2		JaBy n	BJH n					29.04.2018
JeBj n 7				JaBy n	RA n	11.00			NR: BJH n	06.05.2018
11.00				JMS n	BJH n					10.05.2018
11.00		OE n 3	JaBy n 5		11.00	11.00		UA n	A: BJH n	13.05.2018
										17.05.2018
BA konf				JaBy n	BJH n	OEng n 1 3	JMS n			20.05.2018
11.00		OEng 1			RA n					21.05.2018
UA n 7		11.00		JaBy n	BJH n					27.05.2018
11.00				JaBy n	X	OE n 3			NR: KHE n	03.06.2018
	JeBj n 17.00 3	JRD n 3	KHE n 1	KHE n	11.00	11.00				10.06.2018
11.00				JMS n	BA	11.00	JaBy n	JeBj n		17.06.2018
										24.06.2018

Møtene i Telemark holdes på Hauges (Normisjonshuset).

*Gudstjenesten i Dalane blir på Frøylands forsamlingshus på Kvernland 11. mars

Sted for Gudstjenestene i Østfold: se DELKs nettsider www.delk.no.

Initialer = gudstjeneste kl 11.00 om ikke annet er oppgitt.
Kun klokkeslett = møte.
X = fellesgudstjeneste/fellesmøter.
n – Nattverd
sn – Skriftemål og nattverd

Ofring til:
1 – Prestetjenesten
2 – Misjonen
3 – Lokalt menighetsarbeid
4 – DELKs skoledrift
5 – Nødhjelp
6 – Ungdomsarbeid
7 – Andre formål

NB! Endringer kan forekomme. Følg med i kalenderen for din menighet på www.delk.no

Det ryktes et brev ...

Alle kirkesamfunn har sin historie. Vi kan lære av både det som ble gjort riktig og det som gikk galt. Vi i DELK vet at det har vært en del ting som har gått galt både i skole og kirke fra midten av forrige århundre og frem til vår tid.

Nettopp med denne bevisstheten har DELK utnevnt et Forsoningsutvalg som jobber med å ta på alvor alle de som har vonde opplevelser i oppveksten, da særlig knyttet til DELKs skoler. Vi kjenner til at et altfor stort antall personer har opplevd skolegang i DELK som krevende. For noen har pedagogikk knyttet til kristendomsfaget vært med på å skape avstand og avsky til alt som lukter kristendom. For andre kan tung forkynnelse og et bilde av Gud som en streng dommer som overvåker alt vi gjør, ha skapt frykt og fortvilelse hos barna. Vi vet at det er voksne som har helvetesangst den dag i dag direkte knyttet til dette. På siste Rådsmøte ble det vedtatt å følge Forsoningsutvalgets innstilling om å sende et brev til alle som var elever ved DELKs skoler fra 1955-1990. Brevet vil uttrykke en beklagelse til alle de som har vonde minner og sår etter oppveksten i DELKs skoler.

Underveis har tatt en prat med tilsynsmann Rolf Ekenes og leder i utvalget Elisabeth Fehn Olsen for å høre litt mer om bakgrunnen for dette store skrittet.

Rolf, hva mener du? Er det nødvendig å sende dette beklagelsesbrevet til så mange tidligere elever?

– Vi er blitt overbevist om at det er nødvendig for å kunne nå ut til de som virkelig trenger en utstrakt hånd som dette. Så tror vi nok at det store flertall mottakere opplever at dette ikke er et viktig brev for dem. Men de få – eller kanskje er det langt flere enn vi tror – som opplever at dette brevet vil ha en stor betydning for dem, oppveier langt de mange som ikke trengte det. Andre kirkesamfunn og organisasjoner i Norge har gjort dette før oss, og er glad for det i ettertid.

Vet dere at det er mange som fortsatt er bitre på DELK, eller er det noe dere tror?

– Jeg tror få av oss som har arbeidet med dette det siste året, var klar over at såpass mange fortsatt bærer på sterke negative følelser overfor kirkesamfunnet, selv mange år etter oppveksten og skolegangen der. Forsøket på å komme i kontakt med en del av disse viste oss dette. For meg selv var det en tankevekker; jeg var ganske uforberedt på det.

Var det ikke tilstrekkelig at DELK sendte ut en beklagelse i Underveis på 1990-tallet om det samme?

– Beklagelsen i 1995 var viktig og betydde mye for en god del mennesker, det vet vi. Men mange av dem som virkelig trengte

beklagelsen, fikk ikke engang vite at den kom; de hadde og har ikke noen kontakt med DELK lenger. Den eneste måten vi kan nå dem, er å sende hver og en av dem et brev hvor vi formidler beklagelsen og noen tanker om hvordan vi kanskje kan være til hjelp. Dette er det noen av de som selv har hatt en smertefull oppvekst eller skolegang i DELK, som har bedt oss om å gjøre. Vi har valgt å lytte til dem. Et enstemmig rådsmøte har nylig gitt sin tilslutning til planene.

Hva slags respons forventer dere?

– Vi tror de fleste vil synes det er positivt at dette blir gjort, selv om de selv ikke har savnet et slikt brev. Noen vil trekke på skuldrene og synes at dette er unødvendig eller dumt, det er vi forberedt på. Enkelte vil kanskje til og med bli sinte. Vi tror de fleste av dem som får brevet, opplever at de har hatt en god oppvekst i DELK og en positiv skolegang. Men sånn er det ikke for alle, og det er disse vi har fokus på nå.

Elisabeth Fehn Olsen er diakon i Ryenberget menighet og har den utfordrende jobben med å være leder i Forsoningsutvalget.

Hvordan går dere frem nå, Elisabeth?

Har dere møtt noen av de som er berørt av denne saken?

– Det har vært viktig for oss å komme i kontakt med noen av de berørte helt innledningsvis. Og vi har fått møte noen av dem. Det jeg sitter igjen med, er sterke fortellinger som gjør inntrykk. Det kreves mot og styrke å gå inn dette man har brukt tid og krefter på å glemme, eller forsøke å distansere seg fra. For flere har vonde ting fra tidligere år satt tydelige spor i voksenlivet – det er vondt å se. Samtidig har vi møtt mennesker som har vist styrke, tross motgang og vanskeligheter.

Hvordan vil dere arbeide videre nå rent praktisk?

– Vi forstår at det er en krevende prosess vi nå har gitt oss i kast med. Vi skal forsøke å spore opp så mange som mulig av de som var elever ved alle DELK skoler i tidsrommet 1955-1990. I dette arbeidet vil vi være avhengig av frivillige medarbeidere i de ulike kretsene. Både for å få oversikt over og komme i kontakt med alle.

Dette ser jeg for meg at vil ta litt tid. Når tror du dere kan sende ut brevene?

– Vi håper å få sendt ut brevene i løpet av våren 2018.

Hva med etterpåk; hvordan har dere tenkt å hjelpe dem som kommer til dere etter å ha mottatt brevet?

– Det ville være fint om de som mottar brevet og som kjenner på et behov for å snakke om dette, våget å ta kontakt med oss. Vi lover å lytte til det de har å si. For noen vil det være godt å få sette ord på det de har opplevd. For andre kan det være godt å oppleve å bli trodd på, at det de forteller er sant. Men det er de som har erfart sårene som best kan definere hva hjelp er for dem i denne sammenhengen. Det vil vi være åpne og lydhøre for. I det «hjelparbeidet» vil vi lytte til erfaringer fra fagfolk, sjelesørgere og andre. Kan vi klare å skape trygge rom for samtale og bearbeidelse av det som har vært vanskelig på en eller annen måte, vil vi kjenne på en dyp takknemlighet.

Vi forstår at det er en stor og viktig jobb som ikke blir avsluttet med det første. Underveis vil gjerne oppfordre lesere av bladet til å være med og be for prosessen framover. Underveis vil følge opp saken i tiden som kommer.

Brevet vil bli trykket i Underveis så snart det er sendt ut til de berørte.

Av Erling Rantrud

**Bildet øverst på side 20:
Utdrag fra Skapelsen av Michelangelo.**

“Hvis du ikke vil at et annet menneske skal ta på deg, så si i fra! Du bestemmer selv over kroppen din. Sett grenser!”

Slik lød noen av rådene som ca. 40 ungdommer fra 9. klasse og oppover fikk da de var samlet på Granly skole tirsdag 12. september. Denne kvelden arrangerte koordineringsgruppen ved seksuelle overgrep i DELK en seminarkveld med temaet *Grenser som skaper trygge rom*.

Seminaret ble holdt som en del av gruppens arbeid for å forebygge seksuelle overgrep. Når ungdommene får undervisning og veiledning, kan de lettere fange opp utfordringer, fikse eller løse disse ved å for eksempel melde til politiet, og deretter følge opp de som eventuelt har vært utsatt for overgrep.

Skapt i Guds bilde

Gaute Brækken fra Kirkelig ressursenter underviste første del av kvelden. Hans mål var å gi tilhørerne en trygg ballast, ved å poengtere at vi alle er skapt i Guds bilde. Dette gir oss uendelig verdi som mennesker. Dermed kan vi også ha respekt for alles menneskeverd, og behandle andre slik vi selv forventer å bli behandlet. Vi trenger heller ikke la oss presse til å gjøre eller mene noe vi ikke vil.

Annerledes som kristen

Etter en pause med pizza og brus overtok Erling Rantrud, prest i Moe menighet i Sandefjord. Han gjorde

først ungdommene oppmerksomme på at den kristne kulturen er svært forskjellig fra den moderne. Ulikhetene mellom de to gjør at andre har problemer med å forstå oss, samtidig som vi påvirkes av samfunnet.

Erling hadde fått temaet Seksualitet i Bibelen. Helt fra skapelsesberetningen i Bibelens første kapitler kan vi se hvordan Gud har velsignet ekteskapet som en god og trygg pakt for seksuell omgang. I ekteskapet finnes et gudgitt rom for menneskeslektens fruktbarhet, med trygge rammer for barna til å vokse opp sammen med sin mor og far.

Videre pekte Erling på at Det nye testamentet utelukker all form for sex som ikke er innenfor ekteskapet. Seksuell aktivitet med en prostituert, med en venn, med kjæresten før ekteskapet, eller med noen annen enn den en er gift med, er hor. Vi skal derfor holde oss borte fra det. Samtidig skal vi vite at Gud kan tilgi også seksuelle synder. Han ønsker å reise oss opp igjen når vi erkjenner og bekjenner vår synd for ham og ber om tilgivelse.

Å leve som en kristen i det moderne samfunn er ikke lett. Erling oppfordret likevel de unge til å bestemme seg for å vente med sex til ekteskapet. For å klare dette, er det også viktig å velge kjæreste med omhu, og sammen sette avhold før ekteskapet som mål.

*Av Bertil Andersson
Ill. Erling Rantrud*

Hvorfor er luthersk tro fortsatt relevant?

Av Endre Stene

Reformasjonens dramatiske forløp toppler seg i 1520. Med livet som innsats utfordrer Luther nå kirkens forståelse av sentrale punkt. I denne kritiske situasjonen lar Luther seg overtale til å skrive et vennlig brev til den mektige pave, der han positivt legger fram hva han egentlig har på hjertet. I det som senere blir kalt *"Et kristen menneskes frihet"* formidler Luther her sin nyvunne erkjennelse med usedvanlig presisjon. Her møter du hjerteslaget i *"luthersk tro"*.

Denne perlen av en bok behandler to påstander der Luther oppsummerer hans anliggende:

Helt fri

1) *"Et kristent menneske er en helt og holdent fri herre over alle ting og ikke underlagt noen."*

Frihet. Samvittighetens frihet. Dette innerste i hjertet ditt. Den skal være fri.

Hvordan blir samvittigheten ufri? Luther har lært oss at alt Guds Ord kan leses som lov og evangelium. Loven forteller deg hvem du er. Hva du skal – og ikke skal – gjøre. Evangeliet forteller hva Jesus er og har gjort for deg.

Hva skal nå "ligge" på samvittigheten? Loven eller evangeliet? Hva hører du hvis loven ligger der? Fordi du falt igjen

og ditt kristenliv er svakt og mangelfullt, er Gud misfornøyd med deg. Det må en forandring til hos deg før du kan se han åpent inn i ansiktet.

Loven lyver ikke. Den snakker sant om dine synder og mangler. Men: blir den i samvittigheten, forblir du bundet. For kravet om at du må seire, kjenne og oppleve – før Gud er vennlig – er en forbannelse. (Gal 3,13). Til sist vil det alltid være deg det står på. Og du har ingen evne til det minste.

Fri blir du derimot når loven i samvittigheten erstattes av evangeliet: Når du innser at du ikke blir elskverdig i Guds øyne ved å yte eller gi ham noe som helst, men alene ved tro på at Jesus har levd, dødd og stått opp som din stedfortreder: *"Alt det som Kristus har gjort i vårt sted, er også vårt, ganske som om vi hadde gjort det selv."* (C. O. Rosenius)

Dette eier du, ved å tro at du har det Jesus har gjort, ved at det sies til deg. Punktum. Ditt gudsforhold avgjøres ikke av noe hos deg. Men ved løftet om Jesus. Og et løfte kan du forholde deg til som enten a) sannhet eller b) løgn. Men: *"Troen er den eneste gagnlige og virksomme bruken av Guds Ord"* (Luther). Et hvilket som helst løfte i Bibelen skal du altså få forholde deg til som om det er sant. Punktum.

Å tenke at det er løgn er selve majestetfornærmelsen. Og motsatt: Du gir Gud ingen større ære enn at du tror han for hans bare ord. Særlig når alt taler imot: *"Det er nettopp dette troen består i, at den holder for sant alt det som Guds Ord sier, uten å føle noe, ja ofte imot all følelse."* (Heinrich Muller). Tror du Gud mer enn deg selv, ærer du virkelig Gud!

Og denne tro er ikke en ny slags lov, som må oppfylles eller framskaffes. For troen er en motsetning til kravet.

Så kan du altså være helt trygg på at du for Jesu skyld alene kan kalle Gud *"min Far"*. Og er du hans, er du også en *"fri herre"* overfor alt og alle.

Alles trell

2. *Et kristent menneske er en tvers igjennom pliktskyldig trell under alle ting og underlagt enhver.*

Men vår gamle natur skal ikke ha denne friheten, selv om kjødet gjerne vil høre et *"evangelisk budskap"*: Synden er ikke så alvorlig. Og tilgivelsen får jeg uansett.

Og hvis kjødet får *"evangeliet"*, blander vi og legger loven på samvittigheten: Når du er så likegyldig med Guds vilje, kan du ikke forvente at Gud er vennlig mot deg.

Hvordan begrenses da kjødet? Når Paulus underviser Galatermenigheten i dette, kommer han ikke med en hundrepunktsliste for å holde kjødet i tømme. Han sier *"bare"*: *"Tjen hverandre i kjærlighet."* (Gal 5,13) Spør alltid først: Hva er til gagn for min neste her og nå? Slik legges summen av hele Guds vilje på kjødet. For den som elsker, oppfyller Guds lov. *"Den kristne lever i Kristus ved troen, i sin neste ved kjærligheten. Ved troen rykkes han oppover til Gud, ved kjærligheten trekkes han igjen nedover til sin neste."* (Luther)

Herren har frigjort deg i forholdet til han. Fra hans side er det ingen krav, for at du skal være forpliktet på én ting – å elske din neste. Slik blir du alles trell: *"Mennesket lever jo ikke bare for seg selv i dette dødelige legeme som sitt eneste virkefelt, men også for alle mennesker på jorden. Ja, det som mer er: det lever bare for de andre og ikke for seg selv."* (Luther)

Da får ikke kjødet frihet. Det blir en daglig kamp mot din gamle natur. Men: Denne kampen makter du ikke, hvis

DELKs strategiplan 2018 – 2021

Generalforsamlingen samlet utsendinger fra alle menighetene i DELK på Gjennestad i juni 2017. En av de viktige sakene som ble behandlet, var nettopp strategiplanen for de nærmeste årene.

Det er første gang DELK sentralt vedtar en plan som sier noe om viktige saker og områder som kirkesamfunnet vil konsentrere seg om i de neste årene.

Strategiplanen er først og fremst et redskap for videre bearbeiding i forskjellige virksomhetsområder og et dokument som skal være fundament for mer konkrete planer.

Vårt håp og ønske er at dette dokumentet også kan være tjenlig for det planleggingsarbeid som legges ned i hver enkelt menighet.

Alle kan ikke involvere seg i alt. Noe må prioriteres øverst og noe annet lenger ned på lista. Denne prioriteringen må vi gjøre i kirkesamfunnet, og det må også gjøres i hver enkelt menighet. Menighetene er forskjellige og de må prioritere ut fra hva som er viktig på hvert enkelt sted.

Strategiplanen har i tillegg til innledning og noen setninger om DELKs formål bygd opp planen med fire virksomhetsområder.

Virksomhetsområdene som strategiplanen er delt opp i er:

- menighet
 - skole
 - misjon og diakoni
 - DELK som kirkesamfunn
- Jeg skal trekke fram noe fra planen.

Vårt formål

"DELK, et kirkesamfunn bygd på Jesus Kristus som grunnvoll, skal være med å utbre evangeliet i nærmiljøet og til jordens ende, så mennesker kan komme til tro og bli frelst, og bli bevart hos Kristus." Dette vil vi gjøre gjennom forkynnelse og sakramentsforvaltning, drift av kristne skoler, misjonsarbeid, diakoni og menighetsarbeid.

Menighet

Vi ønsker å utvikle menighetene våre og plante nye menigheter der det ligger til rette for det.

Forkynnelse og undervisning er en viktig del av det arbeidet som drives i menighetene i dag. Rekruttering av ledere, forkynnere og prester vil stå sentralt i arbeidet de neste årene.

Vi er også helt avhengig av frivillige medarbeidere i kirkesamfunnet og i menighetene. Nye frivillige medarbeidere skal rekrutteres, og de som har hatt

lang eller kort tjeneste, skal tas vare på. Dette er en utfordring som vi må snakke sammen om og finne veien videre i et samfunn rundt oss som på mange områder trenger frivillige medarbeidere. Det er grunn til å rette en stor takk til alle dere som har en tjeneste – synlig eller mindre synlig – i DELK. Vi vil fortsatt være avhengig av både ansatte og frivillige.

Skole

Vi har et ønske om fortsatt å ha et godt samarbeide mellom skole og menighet.

Skolen er avhengig av at menigheten støtter opp under deres arbeid, og for menigheten er det en berikelse å ha det pulserende livet rundt seg som skolen er for menigheten.

Det å formidle kristen tro til barn og ungdom i våre skoler er noe av det viktigste arbeidet vi kan engasjere oss i.

På mange måter driver skolen i dag sin egen virksomhet, men vi er opptatt av å styrke samarbeidet mellom hjem, skole og menighet.

Misjon og diakoni

DELK som kirkesamfunn har en ung misjonshistorie, men det er gledelig at vi har deltatt i ytre misjonsarbeid de siste 30 årene. Det har beriket menighetslivet og gitt oss vyer ut over våre egne grenser.

Vi har sett og hørt om gledelige og utfordrende historier fra andre land. Mennesker har blitt og blir fortsatt kalt ut til tjeneste i andre land.

Det er viktig at vi holder dette fram og kaller til tjeneste både ute og hjemme.

Det er ikke mange menigheter som har ansatt diakon, men de fleste har et godt utbygd diakoniarbeid. Her har vi en lang tradisjon i DELK.

Skal dette være et satsingsområde med ansatt diakon i heltids- eller deltidsstilling for flere av våre menigheter?

DELK som kirkesamfunn

DELK ønsker å være et arbeidslag i kirke-Norge og den verdensvide kirke. Hva skal være vår oppgave, og hvordan vil vi markere oss i dagens kirkebilde?

Det er tema nok for alle – enkeltmedlemmer, menighetsmøter og kirkesamfunnets organer. Vi håper dere benytter anledningen fram til neste generalforsamling i 2019.

Hovedstyret vil benytte sitt to-dagersmøte i april til å drøfte planen. Vi håper på mange tilbakemeldinger fra dere.

Kåre Solberg (styreleder)

loven er i samvittigheten. "Påbudene holder nok fram for oss det vi plikter å gjøre, men de gir ikke kraften til å utføre handlingen." (Luther)

Hjertet kan ikke styres. Det du elsker og hater, gjør du samme hva Gud sier. Kraften til å elske må derfor skapes av Gud. Dette skjer bare ved at du tar imot Jesu nåde også når du ikke kjenner deg hellig. For kraften i helliggjørelsen er evangeliet.

Luther illustrerer dette med et dristig bilde: Det nygifte paret har bryllupsnatten helt alene. Samvittigheten er hjertets brudekammer. Der skal bare Jesus - evangeliet - være. Men når du går ut av brudekammeret, ut i hverdagen, da står loven på utsiden av døren for å hjelpe deg i tjenesten for din neste.

Slik har Luther lært oss å skjelne rett mellom lov og evangelium: Samvittighetens frihet i mitt gudsforhold. Kjødets bundethet i kjærlighet til min neste. Luther sa at den som skiller rett "kan kalles en doktor i teologi". Jeg er overbevist om at en gjenoppdagelse av dette - i vårt hjerte, liv og forkynnelse, er nøkkelen til åndelig fornyelse også i vår tid. Til det trenger vi framfor alt Guds Ånd. Gud gi vi alle ble doktorer! Kyrie Eleison!

Endre Stene er forsamlingsleder i Namsos Misjonsforsamling NLM, tidligere feltprest og barne- og ungdomssekretær i NLM Sogn og Fjordane.

Artikkelen er et utdrag av talen Endre Stene holdt på St. Hansstevnet på Gjennestad i juni 2017.

Søndagsskole i Skien på en lørdag!

Øysteins søndagsskoleprogram en suksess

En solfylt lørdag i september var det et felleskirkelig søndagsskole-arrangement på grassletta utenfor Herkules kjøpesenter i Skien. Da morgenmuntene hadde passert, og de mange menighetenes boder ble klare, strømmet mennesker til både rundt bodene og bussen til Øystein og Chris.

Kjøleskap, gulrøtter og Jesus

Øystein er en dukkefigur og en veldig god venn av Chris, kjøleskap, gulrøtter og Jesus. Han er en superglad fyr med mange morsomme og viktige spørsmål om livet og Jesus. Gjennom Øysteins søndagsskoleprogram ble evangeliet formidlet. Målet var å nå barn og familier i Skien kommune med dette. I tillegg til showet fra scenen fikk vi også høre barn i et stort felles barnekor synge av full hals. Felleskoret hadde samlet barnekor fra flere menigheter i Skien: Tabernaklet, Skien Baptistkirke, Kor Beam og DELK Telemarks Barnekor. Korene hadde i forkant av dette en felles øvelse med både sang, lek, pizza, boller og kjempegod stemning!

Forskjellige, men ett mål

Å gi et slikt signal ut til Skien by er viktig. Selv om vi er mange forskjellige menigheter i byen vår, så er vi enige om det viktigste: nemlig formidlingen av Jesus til alle. Bodene bestod av mye forskjellig. Fra oss i DELK Telemark var det hoppeslott, ballonger med helium, kasteklovn, kaker, saft og kaffe. Andre

boder hadde lodd med premier, ansiktsmaling, salg av sukkerspinn, kaker og popcorn.

Her er noen tanker fra barna i DELK Telemarks barnekor:

- Det var kult, både det å synge og det å være på selve arrangementet.
- Det var fint å synge for så mange.
- Rart at Øystein (dukkefiguren til Chris) elsker kjøleskap og gulrøtter.
- Bra at de deler ut cd og hefte som alle i publikum kunne få med seg.
- Det var fine boder!
- Sangen vår gledet andre, og alle smilte da vi sang.
- Pappaen til Øystein var morsom!
- Jeg møtte mange venner der.
- Det var fint at det var så mange kristne samlet.
- Jeg tror mange fikk vite om Jesus og at han er glad i oss. Det er lurt å tro på ham!

Tusen takk!

Tusen takk til alle som bidro til at søndagsskoleprogrammet ble så bra som vi håpet på! Og tusen takk til alle som i forkant av showet delte ut CDer og invitasjoner til alle husstandene i Skien. Ønsker du å vite mer om Øystein og Chris, kan du gå inn på nettsiden ellerstakk.no.

*Av Grethe Marie Minnesjord
og Reidun Helene Venheim Foss*

Reformasjonsfeiring i Telemark

Helga 28. til 29. oktober var det reformasjonsfeiring i DELK Telemark. Gjennom høsten hadde temaene troen alene, nåden alene og skriften alene alle vært framme som hovedtemaer for søndagssamlinger.

Lørdagen var gymsalen på Skauen full av tilhørere da Bertil Andersson underviste oss om Romerbrevets første kapitler under overskriften "Guds kraft til frelse". Mange ungdommer hjalp til med forskjellige aktiviteter for barna, og barnefamiliene var godt representert denne

dagen. Bertil hadde fire bibeltimer og tok oss ned i det dypeste mørke, som møter oss når sannheten om menneskene blir malt fram i Romerbrevets andre kapittel, og opp til det salige lys når vi får, med Luther, se at Guds rettferdighet tilregnes oss fullt ut ved troen alene: "Gud gir oss det han krever!" Det ble en dag for innsikt, oppmuntring og trøst. Lydopptak ligger på delktelemark.no.

Reformasjonshelga ble avsluttet med gudstjeneste på søndagen, hvor Jan Erik Askjer på nytt tok oss inn i det sentrale i

vår lutherske arv. Øyvind Venheim fortalte litt fra reformasjonen, og en sanggruppe gav oss firstemte Luther-salmer. En gudstjeneste med dåp, nattverd, og ordets forkynnelse – det ble akkurat slik det skulle være på denne spesielle dagen.

Av Fred Arve Fahre

- Ta inn medlemskontingent for alle under 26 år - før 31.12
- Dere får støtte for hvert barn!

Fargelegg!

Jesus ble født i en stall i Betlehem.

Finn 8 navn fra julefortellingen

Åtte personer og steder fra julefortellingen er gjemt i rutenettet under. Navnene står bortover og nedover.

S	N	E	K	G	O	P	E
J	E	J	S	A	P	R	I
O	M	O	L	B	H	U	V
N	A	S	A	R	E	T	I
S	R	E	U	I	R	E	N
O	I	F	G	E	O	S	K
K	A	F	U	L	D	N	E
J	U	L	S	I	E	U	L
O	L	E	T	Y	S	T	C
J	E	S	U	S	C	E	O
A	B	I	S	A	L	R	M
B	E	T	L	E	H	E	M

En mann
søkte jobb på sirkus.
– Hva er det du kan, da?
spurte sirkusdirektøren.
– Jeg kan etterligne fugler?
– Det kan jo alle, vi har
ikke bruk for deg!
– Nei vel! sa mannen
og fløy sin vei.

Vitser

Du vet du er blitt
voksen når du har
sluttet å vokse i begge
ender, og bare vokser
på midten.

Vi anbefaler barnebladet BARNAS!

Denne siden
er hentet
fra bladet.

Bestill
abonnement

på sondagsskolen.no
eller **22 08 71 00**

Finn 5 feil

Tegninger: Trevor Keen

Engelen fortalte gjeterne at frelseren var født.
Finner du de fem feilene på bildet til høyre?

Rik bibel- bruk

Foto: Dag K. Smemo

Av Hans J. Sagrusten

Bibelbrukskonsulent i
Det Norske Bibelselskap

De siste åra har jeg besøkt kirker i fire ulike verdensdelar og skrevet reportasjer om deres møte med Bibelen. Det har vært en stor opplevelse og et privilegium å få møte så mange ulike menigheter og mennesker.

Jeg har funnet noen fellestrekk i bibelbruken deres. Disse fellestrekene har jeg sammenfattet i det korte ordet «RIK». Ordet er et akronym, det vil si at det er sammensatt av den første bokstaven i tre andre ord. De tre – eller egentlig fire – orda er:

REGELMESSIG – I FELLESKAP – KONTINUERLIG

La oss se litt nærmere på hvert av disse orda. Hvorfor har jeg valgt dem, og hva har de med bibellesing å gjøre?

REGELMESSIG

I kirker i andre land finner jeg nesten alltid en regelmessighet i bibelbruken. De kristne har ei fast tid og et fast sted hvor de møtes for å lese og studere Bibelen. De har ikke overlatt til tilfeldighetene å avgjøre når de skal lese. De har bestemt seg for en regelmessighet, og den holder de på.

For eksempel har studentene ved en bibelskole i Henan-provinsen i Kina bestemt seg for å lese Bibelen sammen hver morgen og kveld. De sitter tett i ring og leser et vers hver, rundt og rundt i ringen, til de har lest gjennom fem kapitler i Bibelen. Etterpå snakker de sammen om

hvordan de opplevde teksta.

Denne typen regelmessighet finner jeg ikke så ofte i Norge. Tvert imot har det i mange år blitt advart mot å gjøre bibellesing til ei plikt. Meningen bak en slik advarsel er god, men en kristen kineser vil trolig riste på hodet av den. Hvorfor i all verden skulle ikke han eller hun ha ei fast tid og et fast sted for å gjøre det viktigste av alt: å lese Guds eget ord?

De fleste kristne i verden vil si at regelmessighet er en god ting. Regelmessigheten kan hjelpe oss å leve et liv nærmere Gud og hans ord. Vi trenger regelmessigheten.

I FELLESKAP

Jeg husker ei bibelgruppe som jeg besøkte i en by i Kina. Denne gruppa med kvinner møttes ikke hver fjortende dag, slik mange bibelgrupper i Norge gjør. Nei, de kom sammen hver eneste dag for å lese Bibelen høyt sammen.

I tillegg til å komme sammen regelmessig, leste de i fellesskap. Ei av kvinnene kunne til og med fortelle at hun hadde lært å lese i denne gruppa – ved å lytte til de andre som leste høyt. I vår del av verden sitter vi vanligvis aleine og leser. Det er ikke så lett. Vi blir så lett forstyrret, av mobiltelefonen eller datamaskina. Ofte legger vi Bibelen fra oss før vi har kommet ordentlig inn i teksta.

Mange kristne sanger formidler også at bibellesing er noe vi gjør aleine, bare sammen med Jesus. De har titler som «En stille stund med Jesus», «Ved Jesu føter ei stille stund» og «Boken om Jesus er boken for meg» (ikke «for oss»). Hele vår fromhetstradisjon er innrettet mot dette: Bibelen leser du aleine.

Hva ville skje hvis vi begynte å lese Bibelen sammen?

KONTINUERLIG

«Du må ikke lese Bibelen slik ei høne plukker korn», sa en kinesisk pastor til meg. Han smilte bredt og viste med tommel- og pekefingeren hvordan høna plukker et korn her og et korn der, uten noen åpenbar sammenheng. Det er selvfølgelig mulig at høna ser en sammenheng, men i så fall skjuler den det godt.

Men er det ikke slik vi i Vesten leser Bibelen? Vi leser noen vers her den ene dagen, og så hopper vi til et annet sted neste dag. Slik blar vi oss fram og tilbake i den store boka, men uten å få tak i de lange linjene, de store sammenhengene, den røde tråden.

Det er kanskje ikke så rart at vi leser slik. For i vår del av verden har vi blitt opplært til å gjøre det. De fleste kirker har nemlig et system med faste tekster som skal leses på bestemte dager, og de kommer aldri i den rekkefølge de har i Bibelen. Tvert imot er de ordnet tematisk, ut fra hvilket tema hver enkelt dag i året har fått.

Derfor kan du gå i en menighet i årevis, uten noen gang å høre to tekster som kommer etter hverandre i Bibelen.

I stedet får du presentert tre korte tekster hver gang, plukket fra tre ulike bøker i Bibelen. Neste helg er det tre nye tekster fra tre andre bøker. Og slik går åra uten at du noen gang får bedre oversikt over de lange linjene.

I mitt arbeid i Bibelselskapet arbeider jeg med et studie- og utviklingsopplegg om RIK bibelbruk. Jeg gleder meg til det blir ferdig. For kanskje kan norske menigheter bli inspirert av å lese hvordan kirker i andre land gjør det når de leser Bibelen? Og de leser ofte regelmessig – i fellesskap – og kontinuerlig.

Leirer og dugnader sesongen 2018

Vinterferieleir på Bondal

Fredag 16. februar til tirsdag 20. februar
Påmelding til Kjell-Andre Bettum, telefon
94 45 08 14.

Vi trenger leiransvarlig til å organisere
denne leiren. Flott om noen av dere som
melder dere på vil ta denne oppgaven.

Vårdugnad og vaskedugnad

Fredag 1. til søndag 3. juni.

Påmelding til Knut Bergan,
telefon 411 60 634.

4. og 5. klasse leir

Mandag 25. til torsdag 28. juni.
Påmeldingsinfo kommer senere.

6. og 7. klasse leir

Torsdag 28. juni til søndag 1. juli.
Påmeldingsinfo kommer senere.

Vi over 50

Mandag 23. juli til fredag 27. juli.
Påmeldingsinfo kommer senere.

Bibeldagene

Torsdag 9. august til søndag 12. august.

Diverse om Bondal

Bondal fjellstue

Adressen til fjellstua er:
Bondal fjellstue, Bondal, 3697 Tuddal
Gå inn på www.delk.no/bondal for mer
informasjon og nyheter om fjellstua.

Støttemedlemskap og gaver

Vi minner om støttemedlemskap som kos-
ter 300 kr i året. Det har de siste årene blitt
gjort betydelige forbedringer på Bondal.

Derfor er vi veldig takknemlig for støt-
temedlemskap og gaver. Det betyr mye

for økonomien, og gjør at vi kan holde
utleieprisene på et moderat nivå.
Betaling for støttemedlemskap og eventu-
elle gaver kan sendes til konto nr. 2680 07
50503.

**Giroer for støttemedlemsskap 2018 blir
sendt ut i starten av 2018.**

Leie Fjellstua?

Kontakt Ester Bettum på telefon 997 12 468
eller send en e-post til: ek-bettu@online.no.

Ester har oversikt over ledige helger og
uker samt priser.

Vi oppfordrer menighetene til å benytte
dette flotte og nyoppussede stedet til bi-
belgrupper, menighetsleire og samlinger
av ulike slag.

Bondal Fjellstue er også åpen for private
arrangementer. Fjellstua har stor kapasitet
i forhold til utnyttelsen i dag.

Gå inn på delk.no/Virksomheter_Bondal
fjellstue og benytt bookingoversikten for å
se når fjellstua er ledig.

Spørsmål, kommentarer, forslag?

Har du spørsmål, kommentarer, syns-
punkter eller forslag angående Bondal

Fjellstue? Kontakt en av de lokale
kontaktpersonene, eller send en e-post
til bondalstyret@delk.no.

Lokale kontaktpersoner for Bondal

HORTEN

Torill Askjer (kontaktperson for Horten
menighet). Tlf. 975 86 692
torill.askjer@gmail.com

OSLO

Bodil H. Thorsnes (styremedlem)
Tlf. 482 72 532
bodilthorsnes@hotmail.com

PORSGRUNN

Torstein Hvale (varamedlem)
Tlf. 35 51 32 77 / 922 18 970
torstein.hvale@sf-nett.no

SKIEN

Torbjørn Nilgard (styremedlem/sekre-
tær)
Tlf.: 489 98 876,
tn@hybeko.no

NORDRE VESTFOLD

Torild Bakke (styremedlem)
Tlf. 943 00 910
torild.bakke@sf-nett.no

TØNSBERG

Kjell-André Bettum (styreleder)
Tlf. 954 50 814
kjellandre.bettum@granlyskole.no

VEDLIKEHOLDSLEDER

Knut Bergan
Tlf. 411 60 634
knutbergan001@gmail.com

HUSMOR

Katrine Hovden Helland
Tlf. 479 03 745
katrine@egil.net

Høstdugnad på Bondal i oktober

**Midt i oktober var 11 personer samlet til
høstdugnad på Bondal. De fleste kom
opp i løpet av fredagen, og på kvelden
var vi samlet til nydelig fårrikålmiddag.**

Lørdag var det strålende høstvær, en
flott dag å jobbe ute. Da ble det malt
vinduer og kløvd ved, og noen fikk veden
i hus. Vi hadde også vår og sommer i tan-

kene, og det ble laget benker til grillplas-
sen og stativ for oppheng av grill oppe
ved den lille hytta.

I tillegg til overnevnte aktiviteter ble
det gjort en viktig oppgradering. Det ble
laget rampe for rullestolbrukere og andre
bevegelseshemmede.

Inne ble bordene i spisesalen oljet, og

nødlis og brannvarslingsanlegg kontrol-
lert. Alle punkter i forbindelse med klar-
gjøring for vintersesongen ble gjennom-
ført, og da er bare å håpe at mange
vil bruke stedet i vinter.

Tekst og foto: Svein Minnesjord

Sahirana?

Presteskolen på Ivory i Fianarantsoa på Madagaskar.

Av Alf Danbolt

Jeg oppdaget tidlig at det var ord som ble brukt hjemme som de andre barna i gaten ikke forstod. «Sahirana» som min mor brukte når hun var oppradd for noe, eller «tokotani» om gårdsplassen. Barndomshjemmet var fylt med bilder og ting fra Madagaskar. Gassiske ord, stedsnavn og ikke minst navn på misjonærer hørte til barndommens vokabular.

I høst dro jeg tilbake dit det hele begynte — altså der jeg kom til verden, og der jeg ble et Guds barn. Rammen var 150 års jubileet for den kirken jeg ble døpt inn i for mer enn 60 år siden i Presteskolens kapell på Ivory i byen Fianarantsoa.

Jeg skulle reise til mitt fødeland, se steder jeg bare hadde hørt navn på og sett noen få bilder fra. Hvordan ville det bli? Ville jeg gjenkjenne noe? Hva kan et årsgammelt barn huske? Ja,

bortsett fra alt det som ble fortalt gjennom oppveksten? Heldigvis var min storesøster med som guide. For et par år siden skjønnte jeg at det kanskje er noe et spebarn kan få med seg, for da hørte jeg på en CD med gassisk kristen musikk, og fikk en følelsesmessig reaksjon jeg var helt uforberedt på. Kroppen min husket tydeligvis fortsatt noe fra alle de gudstjenestene jeg hadde fått med meg i min mors mage, og etterpå fra barnevognen! Jeg kan ikke forstå det annerledes. Men hvordan ville det være å komme dit nå? Ville jeg huske mer?

Jeg kom ikke til et fremmed land! Jeg kom til kjente steder, og kunne for første gang se landskapet og naturen rundt alle de stedsnavnene jeg kjente så godt. Det var som å komme hjem, og en gassisk gudstjeneste var herlig! De mange tingene fra Madagaskar i mitt barndomshjem gjorde at mye av det jeg så var så hjemlig. Rismarkene kjente jeg godt fra bildene på stueveggen, og ris har alltid vært en naturlig del av kostholdet i vår familie. Store okser med pukler støttet opp bøker i bokhyllene eller hang utskåret i tre på veggen. Puslespill lå i en flettet kurv, og lamba dekorerte jeg rommet mitt med. Barndommen bærer vi med oss hele livet, så la oss gi barna vi har rundt oss så gode minner vi kan. Det

vi har på vegger og i hyller betyr noe. Og ikke minst la dem bli kjent med kristne sanger og salmer som de kan gemme i hjertet.

Det beste ved turen var nok å få se døpefonten der jeg ble døpt under en gudstjeneste i Presteskolens kapell. Det var der det aller viktigste skjedde i mitt liv, da Jesus tok bolig i en liten kropp som ikke kunne gjøre noe for å fortjene det. Det var en nådegave som har preget mitt liv og ført meg i min fars fotspor både som prest og prestelærer. Det var spennende å se regnskogen, kjent fra mors og fars fortellinger. Nå ble det en opplevelse å se dyre- og planteliv, men også en realitetsorientering om hvilke daglige utfordringer misjonærene møtte under slike vilkår på 1930-tallet da mor og far var i Marolambo. Far hadde ikke kommet langt uten bærestol og lokalkjente som visste hvordan de skulle komme frem. Bærerne fikk inntektsgivende arbeid og kristendomsopplæring som ren bonus både underveis og på alle møtene og gudstjenestene.

Jubileet for den gassisk lutherske kirken gav rikelig grunn til takknemlighet og ettertanke. To norske misjonærer startet opp med gudstjenester på den andre siden av kloden for 150 år siden. Reisen dit var uten forventning

Kapellet på presteskolen.

om å kunne returnere, misjonærene på den tiden pakket derfor gjerne sine ting i likkister for å være forberedt. Og min morfars avskjedsord til min mor da hun skulle reise ut første gang var et fortvilet: «Jeg ser deg aldri igjen!» Misjonærgravene vitner fortsatt om at det kostet å bringe evangeliet til øya.

I et naturlig amfi i utkanten av byen Betafo inviterte de til en gudstjeneste 8 desember 1867 — og i dag er det nærmere 4 millioner medlemmer i denne kirken som ble startet med denne gudstjenesten! Evangeliet har en slik kraft i seg at vi bare må erkjenne at det som er umulig for mennesker, det gjorde Gud. Han er ikke «sahirana» slik vi er det når vi ser oss omkring og lurar på hvordan vi i all verden skal kunne nå mennesker rundt oss med evangeliet.

Alf Danbolt er utdannet på Menighetsfakultetet. Tidligere Flystasjonsprest på Gardermoen, forkynner i Østre Østfold Indremisjonskrets, vikarprest i Borg bispedømme, ass. gen. og generalsekretær i Norsk Søndagsskoleforbund. Er nå rektor Ad-Fontes Pastorutdanning og pastor i Den Lutherske Kirke i Norge. Sentralstyremedlem i FBB.

På DELK-kontoret Intervju med Tore Slettvik

I rekken av intervjuer med ansatte på DELK-kontoret har vi nå kommet til Tore Slettvik (bildet). Det er ingen hemmelighet at det er mange allsidige mennesker i DELK. Flere prester har to menigheter å holde styr på, noen skoleansatte har andre jobber på si, og alle våre frivillige har fullt opp av oppgaver både her og der i tillegg til menigheten.

Men du Tore, du har minst tre kontor du veksler på. Hva er jobben din i DELK?

– Mitt arbeidsforhold i DELK er tredelt. Jeg er skolekonsulent i 40 % stilling. Det betyr to dager i uka med kontorplass på DELKs hovedkontor. Så har jeg 40 % stilling som inspektør ved Bjerkely skole, og til slutt 20 % stilling som adm. konsulent ved Moe skole. Det betyr en variert og spennende arbeidsuke.

Når det gjelder arbeidet mitt som skolekonsulent, består det i alt som har med skolefellesskapet å gjøre: grunnlagsdokumenter, læreplaner, lærebøker i kristendom, ulike seminarer m.m. Og så er jeg sekretær for Skolerådet (samarbeidsorgan for skolestyrelederne) og Kristendomskomiteen (skoleprestene og rektorene – ivaretar kristendomsfaget).

I tillegg har jeg eldstesansvar i Granly menighet, men det er et frivillig verv – og ikke en jobb (selv om det også kan være ganske mye jobb...).

Mange kjenner deg som tidligere rektor på Moe skole. Og nå jobber du med mer overordnede skolesaker. Hva savner du mest med å være rektor?

– For å være helt ærlig savner jeg ikke rektor-jobben. Jeg trivdes veldig godt, men etter 24 år i den funksjonen (9 år i Langgata og 15 år på Moe) var det veldig greit å gi seg. Men hvis jeg skulle nevne noe, måtte det være når vi opplevde at elever som begynte hos oss «blomstret» og gav uttrykk for at de hadde fått en helt ny og god livssituasjon.

Det er flott å ha en erfaren skolemann i mer overordnede skoleoppgaver. DELK-skolene har sitt særpreg i skolelandskapet. Hvordan vil du beskrive DELK-skolene som en helhet, og hva er det som skiller oss fra andre kristne privatskoler?

– I friskolemiljøet i Norge har DELK-

skolene opparbeidet seg et solid «merkenavn». Vi blir nok sett på som stabile og gode skoler. Og med vår lange historie kanskje også som litt trauste. Men i en tid hvor veldig mye endrer seg på mange områder, tenker jeg at det er en god egenskap å være litt traust, i hvert fall i betydningen stabil og forutsigbar. Så må vi selvsagt være åpne for nødvendige endringer når det gjelder undervisningsmetoder og måten vi kommuniserer det vi står for.

Men i dette reformasjonsjubileumsåret har jeg fått et fornyet syn på at vi frimodig skal stå fram som lutherske skoler.

Hva ønsker du deg for DELK-skolene ti år frem i tid?

– Jeg ønsker at de fem skolene vi har nå, skal ha stabile og gode elevtall. Og så ønsker jeg at vi har startet et par nye skoler, helst i tilknytning til de menighetene vi etablerer flere steder i landet.

Til slutt ønsker jeg at vi skal klare å kombinere det å være gode faglige skoler med det å ha en tydelig kristen profil. Da er rekruttering av gode medarbeidere viktig.

Til sist. Du kan svare så åpent du vil. I dag sitter du på kontoret ditt på Moe. Hvilken kontorstol liker du best?

– Helt fysisk og konkret har jeg den beste kontorstolen på Bjerkely... Men utover det trives jeg like godt på alle de tre arbeidsplassene mine.

Det er vi glade for, alle vi som drar nytte av det mangfoldige arbeidet du gjør. Takk for praten!

Tekst og foto: Erling Rantrud

Fikk grunnleggende kunnskaper om DELK

Hver høst arrangerer tilsynsmannen og skolekonsulentene et innføringskurs om DELK, for nyansatte ved skolene våre.

21. september var 14 deltakere samlet til kurs i Bjerkely kirke. De kom fra skolene Ryenberget, Skauen, Granly og Bjerkely og hadde alle startet opp i ny jobb i høst.

På kurset gav Alf Henrik Engen en levende beskrivelse av DELKs historie, helt fra den spede starten for 150 år siden da en del foreldre i Vestfold tok barna ut av den offentlige skolen og

begynte å undervise dem selv.

Rolf Ekenes redegjorde for hva DELK er, og ønsker å være, i dag, mens Tore Slettvik tok for seg skoledriften og hvordan den er organisert.

Det var satt av tid til en delerunde om «min vei til DELKs skoler» og til en god lunsj midt på dagen.

I evalueringen gav deltakerne uttrykk for at dette hadde vært en nyttig og hyggelig dag som gjorde dem bedre rustet til å være lærer på en DELK-skole.

Tekst og foto: Tore Slettvik

Stor valgdeltagelse ved eldstevalget på Ryenberget

Egil Hellands første periode som eldstegikk ut i november i år. Dermed var det duket for eldstevalg i månedsskiftet september-oktober. Her var det flere hyggelige ting å legge merke til.

Da stemmesedlene ble talt opp, kunne valgstyret slå fast at valgdeltagelsen var på hele 65 %. Det er høyere enn på svært lenge, og veldig gledelig. Det viser at menigheten bryr seg om hvem som sitter i lederskapet.

Samtidig ble det klart at Egil Helland (bildet) ble gjenvalgt for nye fem år med 96 % av stemmene. Det er oppmuntrende og gir grunn til takknemlighet å se en slik støtte til en sittende eldstebor.

Vi ber om Guds velsignelse over tjenesten og familien!

Kristoffer Hansen-Ekenes

Eldsteinnssettelse i Bergen

Den 12. november hadde DELK Bergen gleden av å innsette en ny til eldstetjeneste. Det var Henning Abbedissen Alsaker (bildet) som ble innsatt. Henning er godt kjent av alle som har sin faste gang i kirken, og han har vært medlem siden 2012.

Henning har master i kristendom fra NLA og master i matematikk fra UIB.

Vi gleder oss over at Henning takket ja til kallet og ber om at han, og hele eldsterådet, huskes på i bønn.

Jon Tore Lie

Kirkeforum om Hauge i Bjerkely menighetssenter

Kirkeforum i Det evangelisk-lutherske kirkesamfunn (DELK) arrangerte en interessant og lærerik temakveld om "Hans Nielsen Hauge – mannen, troen og arven" 18. september i Bjerkely menighetssenter i Re i Vestfold.

Pastor Boe Johannes Hermansen gav en kort innføring i "Hauges liv og virksomhet" før pastor dr. Ragnar Andersen hadde temaet: "Hauges kristendom, brytninger etter hans tid og hva som med

rette kan kalles haugianisme". (Andersens foredrag ligger på DELKs nettside). Innledningene ble etterfulgt av kveldsmat og samtale. Tilsynsmann Rolf Ekenes ledet kvelden.

Bildet viser Ragnar Andersen (til høyre) og Rolf Ekenes.
Foto: Boe Johannes Hermansen

Referat fra tre hovedstyremøter

Kort fra hovedstyremøtene 29. august, 28. september og 16. november.

- Hovedstyret foreslår for Rådsmøtet at Motto for DELK som ble behandlet på GF 2015 og 2017, - I Jesus, for hverandre, ut i verden - blir kirkesamfunnets motto.
- Olaf Engestøl ordinert til prest i Dalane og Kristiansand menigheter 27. august 2017.
- DELK-gruppen i Molde har gudstjeneste med DELK-prester og to pensjonerte prester (som er godkjent av Rådsmøtet) fra området annenhver gang. Gudstjeneste avholdes i Tørvikbygd i Hardanger en gang pr mnd med DELK-prester.
- Evaluering av GF 2017 og St.Hans-stevnet: DELK planlegger GF 2019 og St.Hans-stevnet 21. -23. juni 2019 også, for så å evaluere ordningen.
- Ordningen med Menighetsutvalg i Horten forlenges med to og et halvt år fram til 1.januar 2020 før ordningen tas opp til ny vurdering og beslutning. Vedtaket oversendes Rådsmøtet til uttalelse, og hovedstyret drøfter organisering av menigheter i strategiplanarbeidet.
- Kontorsekretærstillingen ved DELKs kontor økes fra 30% til 40% fra 1. august etter personalkomiteéns anbefaling.
- Økonomien i DELKs hovedkasse er krevende. Det arbeides med tiltak for å forbedre økonomien.
- Det arbeides videre med å kontakte tidligere elever i DELK som har fått en uheldig påvirkning i forbindelse med skolegang og forkynnelse.
- Ved årets siste hovedstyremøte blir det rekruttert nye medlemmer til DELKs komitéer.
- DELK vil på invitasjon sende notat til høring om regjeringens forslag til ny lov om trossamfunn. Norges kristne råd, hvor DELK er medlem, utarbeider også et svar.

Venke S. Gjelstad
hovedstyresekretær

**Følg med på
www.delk.no**

Sebaot - ungdomskoret på Moe

Sebaot synger på gudstjeneste i Sandefjord.

Moe menighet i Sandefjord er en musikkglad menighet. For noen år siden var en del av barna i menigheten med i Familekoret på Moe. Nå er mange av dem blitt ungdommer, og da måtte vi selvsagt ha et ungdomskor. Høye Løvland samler annenhver mandag ungdommene til sang og lek. Det litt atypiske med dette ungdomskoret er at det er like mange, om ikke flere, gutter enn jenter. Hva er oppskriften, Høye?

Da jeg startet dette koret, var det veldig viktig for meg å få med guttene. Derfor spurte jeg noen av de eldste guttene om de kunne være med som ledere, og det ville de heldigvis. Disse har vært gode rollemodeller for de yngre. En annen ting som gjør at jeg tror guttene trives, er at på øvingene er det veldig mye tid til å leke og være sammen - uten å synge.

Hvorfor tror du så mange mennesker rundt omkring er så glade i å synge i kor? Hva er styrken til korsangen kontra fellessangen for eksempel?

Å være en del av det kreative fellesskapet. Gleden av å få til noe fint sammen med andre. Når det kommer til konserten og man har forberedt seg godt, så er det en god opplevelse å gi dette til tilhørerne. Og selv om musikk er fint i seg selv, så har kristne kor en ekstra dimensjon, at man er disipler. Å fortelle om Jesus gjennom sangen er noe av det fineste man kan gjøre.

Hvorfor valgte dere navnet Sebaot?

Rent praktisk måtte vi ha et navn. Hvis ikke hadde det bare blitt "ungdomskoret i Moe kirke" eller noe. Det var en liten navnekonkurranse blant ungdommene som endte med at vi valgte navnet Sebaot. "Herren Sebaot" betyr hærskares Herre, og vi står jo som en flokk som ønsker å stå nær Gud og tjene ham.

Hva er det viktigste for deg med å drive et ungdomskor?

Ungdomstiden er en brytningstid hvor barnetroen blir satt på prøve. I denne tiden er det utrolig viktig for ungdommene å holde sammen med andre kristne venner for å bevare sin kristne tro opp i voksenlivet. Dette er det viktigste for meg, at ungdommene har et trygt og tillitsfullt miljø hvor de kan gjøre noe fint sammen.

Hvilke opptredener har dere? Er det for eksempel mulig å booke dere som gjester et sted?

Absolutt! Vi har veldig lyst til å komme på besøk andre steder. Det er bare å sende mail til meg (hoye.lovland@gmail.com). Akkurat nå øver vi til julekonsert 17. desember kl 17, som skal være i Misjonssalen i Sandefjord.

Til sist. Har du en favorittkorsang, og hvorfor er den viktig for deg?

Å, det er så mange... Men skal jeg nevne en sang, så kan det være "Herre, denne dag er din". Den sangen er flott som preludium, som minner oss på hvorfor vi holder sammen i kirken. Sangen har jeg brukt i mange kor opp gjennom årene. Den er godt egnet fordi den er lett å lære, og innholdet er kjempefint. I familekoret brukte vi også denne, hvor barn ned i treårsalderen la all kraft i sangen - fra første tone. Sånne minner er gode minner.

PS. Hvis du vil se og høre Sebaot hjemme i stuen, kan du søke opp ordene «Sebaot Alfa og Omega» på Youtube. Der ligger det en liten film fra øvingscamp for et par år siden.

Tekst og foto: Erling Rantrud

Konfirmanter på Moe

Konfirmanterne på Moe er Aleksander Kostadinov (f.v.), Remine Løvland, Ella Wold og Tobias Rantrud.

I år er det fire konfirmanter i Moe menighet. Det var så fint vær på årets første samling at det ville være helt meningsløst å sitte inne. Vi gjorde som Jesus og gikk opp i fjellet for å be og være sammen med Gud. Nåja. Ikke helt som Jesus. Fjellene i Sandefjord er ikke mye å skryte av, men en og annen haug og kolle er det. Turen gikk til Mokollen, Sandefjords kanskje beste utsiktspunkt. Der fikk vi en fin start på konfirmanttiden. Vi kommer til å samles til undervisning omtrent hver

onsdag fra nå og til mai. Vi skal bruke tid på Bibel, ulike bibelske temaer, spørsmål rundt tro og liv og bli bedre kjente med både Jesus og hverandre. I februar er det konfirmantleir med resten av DELK-konfirmanterne, og første søndag i mai er selveste konfirmasjonsdagen. Kanskje i nytt kirkebygg! I alle fall hvis vi gjør som Jesus og snekrer litt vi også.

Vær med å be for årets konfirmanter!

Erling konfirmantprest

Disse går til konfirmantforberedelser 2017 -2018

Hordaland

- Gjert Ivar Solberg Gravdal
- Marta Kjerstina Gravdal
- Johannes Norheim
- Jørgen Nygård
- Hanne Kristin Storebø
- Joar Straume

Sandefjord

- Aleksander Kostadinov
- Remine Løvland
- Tobias Rantrud
- Ella Wold

Telemark

- Vilde Andersen
- Mats Haugen
- Lasse Høvås
- Celine Minnesjord
- Ann-Kathrin Tveten
- Jan Cato Varhaug

Tønsberg

- Johannes Carlos Andersen
- Andreas Askjer
- Sondre Bettum
- Sara Bording

Marta Einarsen

- (konfirmeres i Hillestad)
- Christian Fon
- Anton Gunnerød
- Simen Gunnerød
- Daniel Hogner
- Kaja Kirkevold
- Emma Kvaal
- Nicolay Flåthen Maczko
- Victoria Minnesjord
- Agnete Myhre
- Maria Sæther Myre
- Isabella K. Møyland
- Martin Lundberg Neste
- Nicolay Ormann
- Marie Horn Semb
- Sigmund Søvde (konfirmeres i Åsgårdstrand)
- Jenny Thorvaldsen
- Mikael Thorvaldsen
- Cecilia Tømmervik
- Christian Waskaas
- Håkon Wilson

Østfold

- Tonje Olsen, Alta

Rapport fra Rådsmøtet

20. og 21. oktober 2017 var DELKs Rådsmøte samlet på Strand Leirsted utenfor Sandefjord.

Det ble markert at dette var første rådsmøte for fire nyvalgte eldstebrødre.

- Et forsoningsutvalg har i lengre tid arbeidet med hvordan vi skal behandle det faktum at det er tidligere elever ved våre skoler som har blitt så sterkt preget av skolens opplegg, undervisning og behandling at de har fått problemer senere i livet. Ved behandling av denne saken hadde rådsmøtet besøk av to fagpersoner fra Modum Bad, psykolog Kari Halstenen og instituttprest Gunnar Fagerli. Disse hadde foredrag og besvarte spørsmål. Rådsmøtet vedtok enstemmig at det skal sendes et brev til tidligere elever ved våre skoler hvor disse forholdene beklages.
- Nattverdselementene – skal det være alkoholfritt og glutenfritt? Dette spørsmål har opptatt prestegruppen i DELK og rådsmøtet i en tid. Saken er grundig utredet. For noen er det viktig at vinen må inneholde alkohol og brødet må være av korn med gluten. For andre er det

hensynet til allergikere og blant annet de som har hatt problemer med alkohol, som gjør at man vil bruke glutenfritt brød og alkoholfri vin. Det ble vedtatt noen retningslinjer som prester og eldsteråd skal forholde seg til som kjøregregler for sin menighet og når prester med annet syn enn det gjeldende i menigheten forretter gudstjeneste med nattverd.

- Liturgikomiteen har utarbeidet forslag til ny gravferdsliturgi og liturgi for velsignelse av hjem. Disse ble vedtatt med noen bemerkninger som liturgikomiteen skal innarbeide i endelig versjon.
- Rådsmøtet har et stort engasjement for våre skoler, deres profil og miljø på åndelig og mellommenneskelig måte. Denne gang var tidligere rektor ved Norsk Lærerkademi Bjarne Kvam invitert. Rektorer og skolestyrene ved våre skoler var og invitert til å høre hans foredrag om oppdragelse og undervisning, om utfordringer ved å drive kristen skole. En viktig setning som Bjarne Kvam holdt fram: Guds ord skal læres gjennom pedagogisk arbeid. Gjennom våre liv lærer vi dem å holde Guds ord.
- Ulf Asp holdt en kort bibeltid om 'den

skjulte Gud'.

- Menighetsutvalg vs. eldsteråd. Når menigheter ikke har greid å velge eldste, har det blitt opprettet menighetsutvalg (MU) som styrer det administrative. Et MU har ikke samme status som et eldsteråd, og har ikke stemmerett i DELKs organer. Horten menighet har hatt MU i flere år. Hovedstyret har behandlet spørsmålet om menighetsstyring. Rådsmøtet vedtok å ta Hovedstyrets drøfting og vedtak om menighetsorganisering gjennom menighetsutvalg og eldsteråd til orientering.
- Det forelå spørsmål om hva DELK kan og vil gjøre for å bygge ut sitt nettverk av bekjennelsestro menigheter i landet, da det bør være behov for slikt nettverk i dagens åndelige og kirkelige situasjon. Tilsynsmannen svarte med å peke på de nettverk og samarbeidsområder som DELK deltar i, og ønsket ikke nå noen endring i vår samarbeidsprofil. Spørsmålet vil bli arbeidet mer med.

Neste rådsmøte er 13. og 14. april 2018, på Ryenberget i Oslo.

Arvid Ludvigsen, Rådsmøtesekretær

Konfirmanter på Granly

Et nytt kull konfirmanter er i gang på Granly, og i år er vi 25 stykker. Hver torsdag ettermiddag, fra klokka to til fire, møtes konfirmantene til undervisning, samtale, latter, bibel, stillhet og mat!

For hver samling starter med et måltid som foreldrene lager. Det er gull verdt å få litt «bensin på tanken» på den tiden av døgnet! I tillegg til de vanlige konfirmantsamlingene møtes vi av og til på kveldstid hjemme hos konfirmantlederne. Første helgen i februar blir det leir i Oslo

sammen med de andre DELK-konfirmanter. Konfirmasjonsgudstjenesten blir søndag 13. mai 2018.

Jeg synes det er et stort privilegium å være sammen med disse flotte konfirmanter. Husk gjerne på dem i bønn!

*Tekst: Jan Erik Askjer
Foto: Thor Henrik Fon*

Navnene på alle konfirmantene i DELK 2017-2018 sees på siden til venstre.

Felleskirkelig reformasjonsfest

Noen sentrale personer i anledning den felleskirkelige reformasjonsfesten i Østfold, fra venstre: Frode Granerud, Sigvald Steilbu, Espen Ottosen, Dag Øivind Østereng, Rolf Kjøde, Ketil Willard, Morten Dahle Stærk og Boe Johannes Hermansen. Foto: Sverre Nilsen

Omlag 250 personer deltok i reformasjonsjubileet som ble arrangert som en felleskirkelig samling i Greåker Frikirke søndag 29. oktober.

Dagen starter med festgudstjeneste hvor tidligere generalsekretær i Normisjon, Rolf Kjøde, talte treffende over søndagens pretekst fra Romerbrevet kapittel 1 om Guds rettferdighet. Prestene Ketil Willard og Boe Johannes Hermansen var liturger, og ungdom fra Fjellhaug utdanningssenter deltok med sang og musikk. Det var nattverd og søndagsskole.

Etter middag holdt områdearbeider i Misjonssambandet, Frode Granerud, et aktuelt foredrag om "Martin Luther og reformasjonen".

Dagen ble avsluttet med en interessant og perspektivrik panelsamtale. Her deltok Rolf Kjøde, informasjonsleder Espen Ottosen, frikirkeprest Sigvald Steilbu og tidligere prest i Den norske kirke, nå medlem i Den katolske kirke, Dag Øivind Østereng. Samtalen ble ledet av generalsekretær Morten Dahle Stærk.

Arrangør av reformasjonsfesten var Norsk Luthersk Misjonssamband i Østfold, Normisjon i Østfold, Israelsmisjonen i Østfold, Greåker Frikirke, Halden Frikirke, Moss Frikirke, Råde Frikirke og Det evangelisk-lutherske kirkesamfunn i Østfold.

*Boe Johannes Hermansen
Foto: Sverre Nilsen*

Aktuell bok

Studiebok for bibelgrupper og like god for selvstudium

Skriften vitner om Kristus

- Forfatter Jan Bygstad
- DELK-forlaget 2017 (2. opplag)
- 134 sider inkl. studieplan

Jan Bygstad er bibellærer av stort format. Derfor er vi glade for at han på nytt tar oss med på en reise gjennom Bibelen der vi gjøres kjent med de store linjene og hovedsaken i Guds store åpenbarings- og frelseshistorie.

Bygstads hovedanliggende er å påvise sammenhengen mellom det vi kaller Det gamle og Det nye testamentet (GT og NT), med særlig fokus på det messianske perspektiv både gjennom forbilde, profeti og oppfyllelse. Med stor presisjon gjøres vi kjent med de velkjente titler og funksjoner knyttet til Messias-begrepet (den salvede): Presten, kongen og profeten, og hvordan Jesus fyller og fullbyrder disse funksjonene.

Vi får også grundig innføring i hvordan Jesus kan fremstå med guddommelig autoritet ved at han selv bærer Guds navn. Her trekkes store linjer der mange messianske perspektiv tas med, og der vi dras inn i Skriftens hemmeligheter, slik de etter all sannsynlighet ble åpenbart for Jesu apostler: Alle skriftene vitner om Jesus, han som er Messias. Det er Bygstads anliggende at vi som kristne i dag må lese og forstå Skriften slik Jesus og apostlene leste og forstod den.

Studieplanen som følger denne utgaven av boka, utarbeidet av Ingebjørg Minnesjord, gir også engasjerende og god hjelp til dette – både ved individuelt studium og i grupper. Vi anbefaler boka varmt til alle som ønsker nærmere kunnskap om linjene i den store fortellingen og en utdypet forståelse av hvem Jesus er og hva hans gerning betyr.

Dette er utdrag av bokanmeldelsen skrevet av Rolf G. Heitmann. Hele anmeldelsen kan leses på www.fbb.no eller fra www.delkforlaget.no

Boka kjøpes fra nettbutikken www.delkforlaget.no eller fra menighetens boksalg.

Pris kr 249,-.

DELK-forlaget.

Døpt	Født	Døpt	Menighet
- Ellinor Semb, Skien	17.08.17	29.10.17	Telemark
- Adele Slaathaug, Siljan	05.10.17	29.10.17	Telemark

Viet

I våre kirkebøker er følgende registrert siden forrige Underveis:

- Marianne Eriksen, Tønsberg og Hans Otto Beckstrøm, Tønsberg, giftet seg i Fagerborg kirke 26.08.17
- Julie Fehn Olsen, Oslo og Fredrik Eikeseth, Oslo, giftet seg i Bekkelaget kirke 30.09.17
- Torunn Hvale, Oslo og Hans Petter Melbø, Lillehammer, giftet seg i Våle kirke 14.10.17
- Leydi Lorena Linda C. Haataja, Stavanger og Even Hauge, Stavanger, giftet seg i Hillevåg Kirke 28.10.17

Død	Født	Død	Menighet
- Kjell Georg Syverstad, Skjeberg	26.05.30	06.08.17	Østfold
- Hans Edvard Fevang, Oslo	11.08.31	14.08.17	Ryenberget
- Rolf Magnor Auestad, Varhaug	13.05.36	14.08.17	Dalane
- Jens Andersland, Fjell	17.02.31	19.09.17	Bergen
- Tom Roger Halvorsen, Skien	10.12.55	07.10.17	Telemark
- Åse Marie Thollefsen, Tønsberg	07.12.33	13.10.17	Granly
- Margrethe Rønning Simonsen, Tønsberg	30.10.65	19.10.17	Granly
- Arne Schjønhaug, Oslo	30.12.26	03.11.17	Ryenberget

Antall innmeldte: 5. Antall utmeldte: 6.

Det evangelisk-lutherske kirkesamfunn (DELK)

DELK bekjenner Jesus Kristus som Frelser og Herre og bygger på Bibelen som Guds inspirerte, ufeilbare og troverdige ord og den overordnede norm og kilde for tro, lære og liv.

- DELK holder følgende bekjennelsesskrifter for å være uttrykk for den rette forståelse av hovedpunktene i Bibelen:
- De tre oldkirkelige bekjennelser: den apostoliske, den nikenske og den athanasianske
 - Den augsburgske konfesjon
 - Luthers lille katekisme

DELKs bekjennelse forplikter alle menigheter, tillitsvalgte, ansatte og medarbeidere for øvrig.

DELK har ca. 3.300 medlemmer fordelt på lokalmenigheter i Oslo, Buskerud, Vestfold, Telemark, Agder, Rogaland, Hordaland og Østfold.

Gaver til DELK – med eller uten skattefradrag – kontonummer

Gaver til DELKs arbeid kan man gi med eller uten skattefradrag. Skattefradragsordningen gjelder nå ved to betalingsmåter:

1. Avtalegiro for hvert formål
 - a. Avtalegiro/ Avtale Straks –via DELKs nettsider: delk.no/ gaver registreres ferdig på nettsidene.
 - b. Avtalegirokupong (i kirkene eller fra DELKs kontor) fylles ut og sendes DELKs kontor

Endring av gavebeløp ved avtalegiro: opprett ny, slett den gamle, se info på www.delk.no/gaver

2. Enkeltgaver med KID-nr. for hvert formål

KID-nr. kan du få ved å ta kontakt med Venke S. Gjelstad, e-post: vsg@delk.no, telefon: 33 35 93 50

Bankkonto for gaver

- med skattefradrag: 3000 24 91210
- uten skattefradrag: 2420 22 11085

Gaveformål via DELKs hovedkontor med skattefradrag er nå:

Prestetjenesten, DELKs misjonsarbeid, Bjerkely kirke- og skolebygg, Bergen menighet bygg, Østfold menighet, Håkonsund kirke sanitærbygg, nytt orgel Granly kirke og menighetsbidrag til disse menighetene: Telemark, Ryenberget, Granly, Bjerkely og Horten.

Gaver uten skattefradrag kan gis direkte til:

- DELKs misjonsarbeid: konto 2400 19 51439
- Kirkebladet Underveis: konto 3000 27 13949
- Bergen menighet, kirkebygg: konto 3000 23 00512
- Bjerkely menighet, ny kirke og skole: konto 3000 37 53553
- Dalane menighet, evangelisering: konto 3270 67 14080
- Granly menighet, nytt orgel: konto 1638 26 21437
- Moe menighet, skolebygg: konto 3000 24 20259
- Telemark menighet, kirkebygg: 2680.09.70015

For fullstendig liste over alle gaveformål i DELK og kirkesamfunnets menigheter se nettsiden www.delk.no/gaver/.

DELKs utsendinger

Signe og Georg Stensland er i Nord-Afrika.

- E-post sendes via ulf.asp@delk.no

Ingeborg Marie og Torkel Alfsvåg Ekenes med barna Eirin og Brage kom hjem fra Japan i juni og er nå bosatt i Oslo, hvor Torkel arbeider med migrasjon i NMS.

DELKs julemesser 2017

Årets julemesser i DELK ga totalt 529.500 kr. som går uavkortet til kirkesamfunnets misjonsarbeid både ute og hjemme.

Arrangementene ble avholdt følgende steder og ga følgende resultater:

- Bergen menighet: Julebasar 18. november, 44.000 kr.
- Bjerkely & Horten menigheter: Julemesse på Bjerkely 18. november. 92.000 kr.
- Telemark menighet: Julemesse 25. november, 120.000 kr.
- Granly menighet, Tønsberg: Julemesse 25. november, 135.750 kr.
- Ryenberget menighet, Oslo: Julemesse 25. november, 143.500 kr.
- Totalt kr. 535.250 som går til DELKs misjonsarbeid.

En stor takk til alle som har bidratt til dette flotte resultatet!

Misjonskomiteen

DELKs menigheter, kirker, skoler, kontaktpersoner og adresser

Mer kontaktinformasjon finnes på www.delk.no, gå derfra til den enkelte menighets nettside.
Oppgitte adresser er besøksadresser, for postadresser se nettsider eller annen informasjon.

DELKs HOVEDKONTOR

Åslyveien 19, 3170 Sem
Telefon: 33 35 93 50
www.delk.no
E-post: delk@delk.no
Tilsynsmann Rolf Ekenes
Telefon: 900 91 562
E-post: rolf.ekenes@delk.no

MENIGHETER, KIRKER, PRESTER OG ELDSTE

Bergen, DELK-kirken

Rosenberggaten 1, 5015 Bergen
E-post: bergen@delk.no
Jan Bygstad, prest
Telefon: 932 64 642
E-post: jan.bygstad@delk.no
Jon Magne Sønstabø, prest
Telefon: 970 87 699
E-post: jon.magne.sonstabo@delk.no
Jon Tore Lie, eldste
Henning A. Alsaker, eldste

Sotra, Håkonsund kirke

Håkonsund, 5379 Steinsland
E-post: sotra.menighet@delk.no
Jan Bygstad, prest
Telefon: 932 64 642
E-post: jan.bygstad@delk.no
Vidar Klepsvik, eldste

Re, Bjerkely kirke

Døvikveien 2, 3176 Undrumsdal
Morten Askjer, prest
Telefon: 917 37 207
E-post: morten.askjer@delk.no
Ole Døvik, eldste
Kåre Solberg, eldste
Eirik Thorvaldsen, eldste

Dalane, Bedehuset i Egersund

Johan Feyersgate 5, 4370 Egersund
Olaf Engestøl, prest
Telefon 975 09 802
E-post: olaf.engestoel@delk.no
Ottar Endresen, eldste
Jan Hetland, eldste

Horten, Langgata kirke

Langgata 50, 3187 Horten
E-post: Horten.menighet@delk.no
Erling Rantrud, prest
Telefon: 916 42 047
E-post: erling.rantrud@delk.no
John L. Ludvigsen, kontaktperson

Kristiansand menighet

Gyldenløves gate 54, 4614 Kristiansand
Olaf Engestøl, prest
Telefon 975 09 802
E-post: olaf.engestoel@delk.no
Leif Skåra, eldste

Nore, Fredheim kirke

Sporan, 3630 Rødberg
Morten Askjer, prest
Telefon: 917 37 207
E-post: morten.askjer@delk.no
Ivar Haug, kontaktperson

Oslo, Ryenberget kirke

Enebakkveien 152, 0680 Oslo
Menighetskontoret
Telefon: 23 21 01 75 / 23 21 01 76
E-post: ryenbergetkirke@delk.no
Ulf Asp, prest
Telefon: 916 70 827
E-post: ulf.asp@delk.no
Kristoffer Hansen-Ekenes, prest
Telefon: 906 28 073
E-post: khe@delk.no
Elisabeth Fehn Olsen, diakon
Egil Helland, eldste
Andreas Thorsnes, eldste

Sandefjord, Moe kirke

Moveien 78, 3221 Sandefjord
E-post: Moe.menighet@delk.no
Pga. bygging er gudstjenester og møter i Misjonssalen, Peder Bogensgate 4, Sandefjord
Erling Rantrud, prest
Telefon: 916 42 047
E-post: erling.rantrud@delk.no
Terje Simonsen, eldste
Hans Åge Guren, eldste

Sauherad/Midt-Telemark,

Akkerhaugen kirke
Norsjølia 6, 3812 Akkerhaugen
Se Telemark menighet

Skien, Telemark Menighet

E-post: telemark.menighet@delk.no
Gudstjenester og møter er i Hauges, Lundegt 15, 3724 Skien
Menighetens kontor: Grensegaten 73, 3714 Skien
Jens Bjørnsgård, prest
Telefon: 928 49 725
E-post: jens.bjornsgard@delk.no

Bertil Andersson, prest

Telefon 454 82 230
E-post: bertil.andersson@delk.no
Fred Arve Fahre, eldste
Rune Høvås, eldste
Magnus Minnesjord, eldste

Tønsberg, Granly kirke

Klippeveien 1, 3122 Tønsberg
E-post: granly.menighet@delk.no
Jan Erik Askjer, prest
Telefon: 976 62 727
E-post: jan.erik.askjer@delk.no
Tore Slettvik, eldste
Roar Bjørndal, eldste
Kjell Magne Baksaa, eldste

Østfold, Missingmyra bedehus

Missingmyrveien 6, 1640 Råde
E-post: ostfold.menighet@delk.no
Boe Johannes Hermansen, prest
Telefon: 996 12 822
E-post: boe.johannes.hermansen@delk.no
Olav I Markussen, eldste
Karstein Sletteng, eldste

GRUNNSKOLER

Oslo: Ryenberget skole,

Enebakkvn 152, 0680 Oslo
Telefon: 23 21 01 61
E-post: post@ryenbergetskole.no

Re: Bjerkely skole

Døvikveien 2, 3176 Undrumsdal
Telefon: 33 06 30 30
E-post: post@bjerkelyskole.no

Sandefjord: Moe skole

Movn 78, 3221 Sandefjord
Telefon: 33 48 73 40
E-post: kontor@moeskole.no

Skien: Skauen kristelige skole

Jon Alvsonsgt 14, 3746 Skien
Telefon: 35 50 54 00
E-post: post@skauensskole.no

Tønsberg: Granly skole

Klippeveien 1, Tønsberg
Telefon: 33 00 31 10
E-post: post@granlyskole.no

Det er melding til deg i juleevangeliet:

Av Harald Kaasa Hammer

"Adoration Of The Shepards"
av den nederlandske maleren Gerard
van Honthorst. Maleriet henger nå i
Pommersches Landesmuseum i
Tyskland. Foto: Wikipedia

Det er så stille midt i juleevangeliet, slik du blir stille når du bøyer deg over et nyfødt barn, og kanskje får lov til å løfte det inn til deg. Stille og forsiktig! Ansiktet ditt lyser over barnet.

Det er rart at det kan være så stille midt i juleevangeliet, når det er så folksomt der. Hvorfor har Lukas med så mange folk og dyr og engler i juleevangeliet? Han ante kanskje at det han skrev skulle være for mange slags mennesker, med en melding til hver av oss, et budskap. Dyrene er med, og hele resten av skaperverket.

☞ Keiser **Augustus** i Rom er med i juleevangeliet. Han trodde at han var keiser over hele verden.

☞ Så er det **Kvirinius** som var landshøvding i Syria. Han var keiserens mann der Jesus ble født.

☞ Keiser Augustus bestemte at **alle i hele verden** skulle skrives inn i folkeregistret.

☞ **Hver enkelt** i hele Romerriket måtte reise til den byen de var født i.

☞ Det måtte **Josef** også. Gode, stødige Josef, han hører med i juleevangeliet.

☞ **David** er også med. Kong David som levde tusen år før Josef. David var født i Betlehem, og det var de veldig stolte av i den byen.

☞ Josef var av Davids hus og ætt. Dermed er **Davids slekt gjennom tusen år** også med i juleevangeliet.

☞ Og så er selvsagt **Maria** med – og det lille **barnet** hun hadde i magen. Hun fødte

barnet og la det i en krybbe.

☞ Det var altså noen **dyr** der, siden det var en krybbe. Dyrene fikk et barn opp i matfatet sitt.

☞ Og så er det noen **gjeter** ute på markene, og en **saueflokk**.

☞ Og så er det en **engel**. Det strålte av den engelen, så gjeterne ble livredde.

☞ Og så er det en **himmelsk hærske**, et kjempekor som fylte hele himmelen med sang.

☞ De sang om **Gud** og at han har glede i **menneskene**. Dermed er **vi også** med i juleevangeliet! For Gud har sin glede i menneskene til alle tider, og vil noe godt for hver enkelt av oss.

☞ Og så må vi ikke glemme **hele folket**: Engelen forkynte en stor glede for hele folket.

☞ «**Alle som hørte på**, undret seg over det gjeterne fortalte.» Det står «alle». Derfor må det ha vært flere enn Maria og Josef hos barnet. Det var vel sann den gangen som i dag, at det er mange som vil se et nyfødt barn. Det skjer noe inne i oss når vi får se et helt nyfødt barn!

Det er så mange som er med i juleevangeliet. Noen av dem kan du vel kjenne deg igjen i, enten du har et dyr som er ditt og som du passer på, eller du er ansatt på ligningskontoret og passer på at alle står i manntallet. Det er så mye å oppdage i det Lukas forteller at jeg tror vi aldri blir ferdig med det.

Jeg har ett stort ønske for denne julen:

At minst én liten stråle av juleevangeliet når frem til akkurat deg, at du opplever at strålen fra juleevangeliet lyser opp for deg og varmer deg, at hver av oss kan oppleve at juleevangeliet er en personlig gave akkurat i år! At du kan kjenne at det var akkurat dette du trengte denne gangen!

Kanskje kjenner du at du har fått din lysstråle allerede? Eller kanskje vet du at den treffer deg når du hører velsignelsen på julaften. Det lyste av engelen som kom til gjeterne ved Betlehem. «Herrens herlighet lyste om dem,» står det.

Når gudstjenesten går mot slutten, da lyser presten velsignelsen: «Herren la sitt ansikt lyse over deg!» Det er en personlig overrøkkelse av englesangen ved Betlehem. På grunn av Jesus kan Gud ha sin glede i menneskene, på grunn av Jesus kan Gud lyse opp i ansiktet når han ser deg. Jeg håper at du merker en stråle fra juleevangeliet når velsignelsen kommer, at du merker at Guds ansikt lyser over deg!

Harald Kaasa Hammer er en norsk forfatter og teolog. Han er tidligere sokneprest i Teie menighet på Nøtterøy og har i sin karriere blitt en profilert og dyktig prest, kjent som både pedagog og teolog. Han har deltatt i Kirkerådets arbeid med revisjon av de nye gudstjenesteordninger og den nye tekstboken.